

Z OBSAHU ČÍSLA

Neurochirurgická klinika

60. výročí založení školy při FN HK

Modernizace prostor Lékařské fakulty UK

K životnímu jubileu
doc. MUDr. J. Bittnera, CSc.

Do Kuksu za barokem i dějinami farmacie

Přežili jsme zemětřesení v Nepálu

Velikonoce v Základní a Mateřské škole ve Fakultní nemocnici

◀ Foto na titulní straně: Logo fakulty v nově modernizovaných prostorech u Velké posluchárny (viz článek str. 15)

Foto na zadní straně: Obrazy Pavla Matušky – Urologické pobřeží a Pan Petrof s rodinou na soutoku Labe s Orlicí, výstava obrazů Pavla Matušky se konala v Galerii Na Hradě od 18. února do 16. března 2015 ▶

Časopis SCAN založil a v letech 1991–2005 byl jeho vedoucím redaktorem PhDr. Vladimír Panoušek.

Šéfredaktor: prof. MUDr. Vladimír Maisnar, Ph.D., MBA, redaktorka: Bc. Iveta Juranová. Adresa redakce: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz.
Redakční rada: Ing. Veronika Bartošová, PhDr. Josef Bavor, prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., Mgr. Martin Formánek, Mgr. Lucie Jarešová, Ing. Eva Kvapilová, prof. MUDr. Vladimír Palička, CSc., dr.h.c., doc. MUDr. Jiří Páral, Ph.D., prof. MUDr. Roman Prymula, CSc., Ph.D., prof. MUDr. Ivo Šteiner, CSc., PhDr. Jiří Štěpán, Mgr. Dana Vaňková, Miroslav Všetečka, doc. MUDr. Pavel Žáček, Ph.D.

Vydává Fakultní nemocnice v Hradci Králové jako čtvrtletník v Nakladatelství ATD Dvůr Králové n. Lábem (atd.hk@seznam.cz, tel. 774 167 245)
Ročník XXV (2015), č. 2 • Vyrobitel tiskárna V&H Print Hlávko s.r.o., Nové Město nad Metují • MK ČR E 11425 • ISSN 1211–295X

(Časopis Scan je zveřejněn též na webových stránkách FN a LF na adrese <http://fnhk.cz> v kapitole O fakultní nemocnici a <http://lfhk.cuni.cz> v kapitole Informační služby – Časopisy)

Pokyny pro autory: Text příspěvku odevzdávejte elektronicky, zpracovaný v editoru Microsoft Word. Doprovodný obrazový materiál nevkládějte do textu, ale pošlejte samostatně. Kontaktní adresy: maisnar@fnhk.cz; juranova@lfhk.cuni.cz

Vážení a milí čtenáři Scanu,

máte před sebou již druhé letošní vydání Scanu, jehož obsah je opět výrazně ovlivněn probíhajícími oslavami 70. výročí založení Lékařské fakulty v Hradci Králové a současně i samotný časopis Scan v tomto roce slaví již 25 let svého vydávání. Doufám, že se Vám úpravy vzhledu i obsahu, kterými jsme na tato výročí reagovali již v minulém čísle, líbily nebo Vás alespoň zaujaly.

Nyní krátce k obsahu tohoto vydání. Z klinických pracovišť se Vám tentokrát představí Neurochirurgická klinika. Nemůže chybět ani článek věnovaný dalšímu významnému výročí, uplynulo totiž 60 let od založení Základní a Mateřské školy FN.

V rámci části věnované letošnému výročí založení LF najdete ve vzpomínkách pamětníků z řad studentů článek absolventa z roku 1964, kterým nebyl nikdo jiný než scénárista „Básníků“ MUDr. Ladislav Pecháček. Článek, který minimálně pobaví, ale doufám, že současně povede i k zamyšlení nad dobou, kterou si řada z nás ještě dobře pamatuje. Následuje pokračování příběhu budovy Lékařské fakulty a z bývalých děkanů LF pak své vzpomínky sepsali doc. Barták a prof. Stránský.

Ve vzpomínkovém vydání Scanu tentokrát připomeneme návštěvu prezidenta Beneše na Lékařské fakultě v Hradci Králové, osobnost prof. Fingerlanda a především pak dva pravidelné přispěvatelé časopisu, kterými byli fotograf Zdeněk Mence a prof. Chrobák.

V minulém období se uskutečnila řada odborných i „méně odborných“ akcí, o kterých pokládala redakce Scanu za svou povinnost Vás informovat. Samozřejmě zde opět najdete i informace o připravovaných odborných a kulturních událostech v Hradci Králové.

Snad se tedy bude i druhé letošní číslo Scanu líbit, já Vám již teď mohu slíbit, že mnoho zajímavého pro Vás chystáme i do dalších letošních čísel a doufáme, že se nám tak podaří okruh našich čtenářů dále rozšířit.

-mai-

OBSAH

Velikonoce v Základní a Mateřské škole ve Fakultní nemocnici	2
Neurochirurgická klinika	4
Pravdu neupálíš. Pocta Janu Husovi, bývalému rektorovi UK.....	6
60. výročí založení školy při FN HK.....	7
Lékařská fakulta očima pamětníků	8
Příběh budovy Lékařské fakulty.....	9
Lékařská fakulta UK v Hradci Králové po listopadu 1989.....	11
Monografie o malíři Josefu Bavorovi.....	14
Habilitační řízení.....	14
Modernizace prostor Lékařské fakulty UK.....	15
K životnímu jubileu doc. MUDr. Jiřího Bittnera, CSc.	16
Noví vedoucí pracovníci	16
XV. Bedrnův den se vydařil	17
XIX. vědecká konference Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a FN Hradec Králové.....	18
Životní jubilea	18
XIX. Hradecké gastroenterologické a hepatologické dny a IX. mezinárodní endoskopický workshop	19
Odborné akce pořádané pracovišti FN a LF UK	20
XXV. workshop pracovní skupiny Intervenční kardiologie České kardiologické společnosti	21
Historie medicíny ve filatelii	22
Studentské akce – ... nejen studiem žije medik!	23
Studentské akce – Noční míčový turnaj – „12tihodinovka“	23
Studentské akce – Ve zdravém Hradci zdravý zub	24
Nábřeží vysokých škol	24
Co také zaznělo v Senátu	25
Vzpomínka na Ing. Petra Steklíka	26
Galerie Na Hradě: Barevná meditace Jiřího Patery	27
Kam za kulturou	27
Do Kuksu za barokem i dějinami farmacie	28
Přežili jsme zemětřesení v Nepálu! ... aneb jak se dá zkazit dětský sen	29
Obrázky z cest II	30
Z historie českých špitálů: Špitál Kadov	31

Představují se pracoviště Fakultní nemocnice

NEUROCHIRURGICKÁ KLINIKA

HISTORICKÝ VÝVOJ NEUROCHIRURGIE V HRADCI KRÁLOVÉ

Po návratu MUDr. Rudolfa Petra do Československa v roce 1948 ze studijního pobytu na předních amerických neurochirurgických pracovištích bylo v rámci chirurgické kliniky otevřeno samostatné neurochirurgické oddělení s 8 lůžky. V roce 1949 byl MUDr. Rudolf Petr habilitován. Na půdě chirurgické kliniky v roce 1951 bylo přistavěno 30ti lůžkové neurochirurgické oddělení. Prosazování vzniku specializovaného oboru neurochirurgie nebylo zpočátku jednoduché.

V roce 1952 vznikla v Hradci Králové první neurochirurgická klinika v Československu, a tím se definitivně prosadila neurochirurgie jako nový zdravotní, vědecký a výukový obor. Prvním přednostou se stal doc. Petr, který byl v roce 1957 jmenován profesorem pro obor neurochirurgie. V roce 1982 byl jmenován řádným členem ČSAV, byl nositelem četných vyznamenání, která vycházela vždy z výsledků jeho práce a odborných a organizačních zásluh, byl čestným členem několika zahraničních neurochirurgických společností. U příležitosti svých 90. narozenin obdržel Purkyňovu cenu – nejvyšší vyznamenání České lékařské společnosti JEP. Prof. MUDr. R. Petr je považován za zakladatele československé neurochirurgie.

Významným spolupracovníkem prof. Petra byl doc. MUDr. Rudolf Malce, CSc., který se stal v roce 1986 po prof. Petrovi dalším přednostou kliniky. V roce 1993 byl jmenován profesorem pro obor neurochirurgie a kliniku vedl až do roku 1994. Město Hradec Králové ocenilo přínos pro rozvoj města Hradce Králové obou přednostů neurochirurgické kliniky (prof. Petra i prof. Malce) svým nejvyšším vyznamenáním

Prof. Petr s doc. Kročem a doc. Malcem na sjezdu v Bad Schandau v roce 1984

– Ulrichovou cenou. V roce 1994 byl jmenován přednostou neurochirurgické kliniky doc. MUDr. Jiří Náhlovský, CSc., který kliniku vedl až do roku 2009. Do současné doby je platným členem neurochirurgického týmu. V současnosti vede kliniku prof. MUDr. Svatopluk Řehák, CSc.

Doc. Náhlovský převzal z rukou prof. Klenera, prorektora UK bronzovou medaili Univerzity Karlovy

Diagnostickými oporami kliniky byl doc. MUDr. M. Kroč, CSc., původně neurolog, později vedoucí neurochirurgického oddělení a spolu s ním i dlouholetý primář neurochirurgické kliniky doc. MUDr. V. Rozsívál, CSc. Ambulanci kliniky dlouhodobě vedl neurolog MUDr. Z. Mašín. MUDr. J. Pařízek se věnoval hlavně dětské neurochirurgii.

Mnoho dalších spolupracovníků šířilo hradeckou neurochirurgickou školu a přešlo na vedoucí místa nově zřízených neurochirurgických pracovišť u nás i v zahraničí. Přednostou neurochirurgické kliniky v Bratislavě se stal doc. MUDr. P. Nádvořník, CSc., později jmenovaný profesorem neurochirurgie v Bratislavě. Primářem neurochirurgického oddělení v Plzni se stal doc. MUDr. Q. Ledinský, později jmenovaný profesorem neurochirurgie v Záhřebu. Neurochirurgické oddělení v Ústí n. Labem vedl primář MUDr. Z. Malý. Neurochirurgické oddělení v Kladně řídil MUDr. J. Gabriel. Do Německa odešel doc. MUDr. A. Fantiš, který vedl neurochirurgického oddělení v Bad Pyramontu.

Hlavním zaměřením pracoviště byla orientace na chirurgii mozkových cév, stereotaktickou neurochirurgii s následným rozvojem neuroendoskopie, chirurgii endokrinně aktivních adenomů hypofýzy zvláště Cushingova syndromu, nádory mozku a spondylochirurgii.

Společným úsilím prof. Petra s prof. Kuncem z Prahy se podařilo prosadit při výboru Československé chirurgické společnosti vytvoření neurochirurgické komise, které vyústilo v roce 1966 ve zřízení samostatné Československé neurochirurgické společnosti. Jejím prvním předsedou byl jmenován prof. Petr. V roce 1985 byla v rámci 1. LF v Praze zřízena subkatedra neurochirurgie, kterou vedl v letech 1985 až 1991 prof. Petr.

V roce 1971 bylo nově vybudováno a otevřeno moderně koncipované pracoviště neurochirurgické kliniky o 96 lůžkách včetně moderně přístrojově vybavené jednotky intenzivní péče s 13 lůžky a samostatného 13 lůžkového dětského oddělení, prvního v republice. Užší specializace v rámci neurochirurgie vyústila v roce 1979 v ustanovení MUDr. J. Pařízka ordinářem pro dětskou neurochirurgii a v roce 1981 MUDr. J. Němečkové ordinářem pro EEG.

Při klinice, která byla koncipována komplexně, vznikly odborné laboratoře. Jednotlivé laboratoře významně pomáhaly v diagnostice neurochirurgických pacientů a podílely se na řešení výzkumných úkolů onemocnění nervového systému. Neurohistopatologickou laboratoř vedl prof. MUDr. S. Němeček, DrSc., který se později stal přednostou Ústavu histologie a embryologie na LF v Hradci Králové. Neurobiochemickou laboratoř vedl doc. MUDr. J. Cerman, CSc., který se stal přednostou Ústavu lékařské biochemie na LF v Hradci Králové. Experimentální neurofyziologickou laboratoř dlouhá léta vedl doc. MUDr. PhDr. V. Golda, CSc.

Při neurochirurgické klinice byl Univerzitou Karlovou v roce 1985 zřízen Ústav experimentální neurochirurgie. Prvním ředitelem ústavu byl jmenován prof. Petr. Od roku 1994 vedl tento ústav doc. MUDr. J. Náhlovský, CSc. až do jeho zrušení v roce 2014.

POKROKY V DIAGNOSTICE

Od jiných podobných pracovišť v Československu i v zahraničí se lišilo hradecké pracoviště tím, že pod jednou střechou s neurochirurgií úzce spolupracovalo dobře vybavené neuroradiodiagnostické pracoviště. Výsledkem spolupráce bylo v roce 1978 instalování prvního počítačového tomografu v Československu v naší nemocnici, jehož využití vedlo v neurochirurgii k významnému kvalitativnímu pokroku v diagnostice mozkových onemocnění a kvalitativně zlepšilo pooperační péči o pacienty.

Další výrazný pokrok v diagnostice umožnilo zavedení magnetické rezonance, která v porovnání s CT vyšetřením výrazně lépe zobrazuje anatomické detaily v mozku a míše. V dnešní době si již neumíme představit operace na mozku, míše i páteři bez informací, které získáváme z MR. Diagnostika dále pokročila rozvojem funkčního magneticko rezonančního zobrazování dnes až k trojrozměrnému zobrazení.

POKROKY V OPERAČNÍ TECHNICE A TAKTICE

K výraznému pokroku v operační technice vedlo v roce 1974 zavedení operačního mikroskopu, které umožnilo jemnější a fyziologičtější operování s dobrým osvětlením v hloubce operačního pole. V roce 1985 jsme začali jako první v republice používat operační laser v neurochirurgii, který ve spojení s operačním mikroskopem umožňoval bezkontaktní operování ve funkčně důležitých oblastech.

Důležitým pomocníkem při operacích nádorů nervového systému se stal ultrazvukový aspirátor (CUSA), který usnadňuje radikálnější odstraňování nádorů i ve funkčně významných oblastech mozku. Mobilní rentgenové C rameno společně s novými instrumentárii umožnilo v posledních letech výrazný rozvoj a pokrok spondylochirurgie v léčbě traumat, instabilit páteře a onkologických onemocnění.

Do popředí se dostaly miniinvasivní zákroky z malého přístupu, které umožnila neuronavigace a nově se vyvíjející endoskopické operační metody. K radikalitě přispívá laser, kavitron, někde i peroperační MR – k bezpečnosti pak peroperační elektrofyziologická sledování. Na druhé straně se rozvíjejí metody, které znamenají rozsáhlé přístupy a mnohahodinové výkony a posouvají kupředu radikalitu u dříve jen stěží léčitelných nebo odstranitelných lézí (tumory lebeční baze, tumory obratlových těl).

Velký rozvoj se odehrál na rozhraních mezi jednotlivými chirurgickými obory, což znamená změnu v taktice a indikacích zákroků. Moderní vybavení jednotky intenzivní péče v posledních letech dokonalými monitorovacími systémy a dýchacími přístroji vedlo k úzké spolupráci s anesteziology. Nemocní profitují ze spolupráce mezi neurochirurgem a intervenčním radiologem (cévní problematika), neurochirurgem a stomatologem či ORL specialistou (lebeční baze) nebo neurochirurgem a hrudním či obecným chirurgem (náhrady obratlových těl). Na doléčení nemocných se podílí stereotakticky zaměřovaná radiochirurgie a indikace onkologických postupů (ozáření, chemoterapie, případně doprovodná autologní či homologní transplantace kostní dřeně), která závisí na nově pojaté komplexní druhové diagnostice tumorů (nová histologická, imunohistochemická, cytogenetická klasifikace).

SPOLUPRÁCE S LÉKAŘSKOU FAKULTOU

Vztah pracoviště k Lékařské fakultě UK v Hradci Králové byl od počátku velmi těsný. V 60. letech vznikly tzv. „katedry“ – mezi nimi též neurochirurgická. Ty byly na počátku sedmdesátých let slučovány s cílem zajistit vedení nového celku někým, kdo nebyl postižen stranickým trestem, ve druhé polovině sedmdesátých let pracovaly opět většinou samostatně, pod vedením příslušných vedoucích klinik nebo ústavů. V polovině osmdesátých let, byly katedry opět slučovány v tzv. spojené katedry ve snaze, aby vedoucím tohoto nového celku byl prověřený straník – neurochirurgie se tak znovu stala součástí katedry chirurgie.

Pregraduální výuka studentů byla v 70. a 80. letech charakterizována velkou samostatností pracoviště, měli jsme dost časového prostoru a věnovali jsme se tehdy i chirurgické propeutice. V posledních dvaceti letech došlo jednak k zavedení nové výuky v anglickém jazyce, a také k omezení počtu přednáškových i výukových hodin. Ve výuce se zaměřujeme zejména na problematiku traumatologie, tumorů a spondylochirurgie. Umožňuje to překrývání témat s neurologií.

Prof. Malec, primář Málek a prof. Řehák na oslavě narozenin

Postgraduální výuka byla před rokem 1989 zaměřena na adepty neurochirurgie, kteří – a je tomu tak dodnes – procházejí klinikou během povinných předatestačních stáží. V minulých letech pracovalo na našem pracovišti 7 neurochirurgů, kteří se později stali vedoucími neurochirurgy jinde (ještě v současnosti je aktivní prof. MUDr. M. Galanda, DrSc. v Banské Bystrici). Klinikou se zapojila do systému atestačních zkoušek, které se nyní konají rotačním způsobem – na různých lékařských fakultách, loni zde atestovalo 6 kandidátů.

Jsme aktivní také ve školení studentů postgraduálního doktorandského studia. V rámci kliniky je do vědecké práce (problematika cévních spasmů, gliomů, hydrocefalu, traumatologie a mozkových metastáz) zapojeno 7 studentů, mezi které patří i extramurální (Praha, Ostrava). Ve spolupráci s Akademií věd v Praze řešíme problematiku ischemické míšni leze pomocí aplikace lidských mezenchymálních kmenových buněk (MUDr. P. Krůpa).

TRENDY V NEUROCHIRURGII

V posledních letech se klinika zaměřuje zejména na elektrofyziologicky kontrolované navigované postupy u nitrolebních tumorů. Jedná se o resekce gliálních nádorů mozku

operovaných při vědomí pacienta (MUDr. M. Bartoš) a jejich komplexní léčbu ve spolupráci s onkologickou klinikou (MUDr. Z. Pleskačová). Ve spolupráci s radiologickou klinikou (prof. MUDr. A. Krajina, CSc.) se specializujeme na cévní problematiku (MUDr. T. Česák, PhD. a MUDr. V. Hobza, PhD.). V oblasti spondylochirurgie (prim. MUDr. V. Málek, Ph.D. a prof. MUDr. S. Řehák, CSc.) je neurochirurgická klinika zařazena mezi pracoviště nejvyššího typu „A“ v České republice.

Další perspektivy oboru neurochirurgie budou záviset na rozvoji nových technologií, výpočetní techniky, ale i na nových směrech v aplikovaném výzkumu. Změní se některé léčebné metody, ale i struktura pacientů, které léčíme. Trendem neurochirurgie bude tendence k minimálním výkonům s šetřením nervových struktur a s využitím nových technologií.

To vše změnilo fascinující a dynamicky se rozvíjející obor neurochirurgie k nepoznání. Přes obrovský technologický pokrok zůstává však konečné rozhodnutí o operačním postupu stále v rukou jednotlivých neurochirurgů. Provést správná rozhodnutí ve prospěch nemocného vyžaduje od neurochirurga velkou morální zodpovědnost.

Prof. MUDr. S. Řehák, CSc.

Pravdu neupálíš

Pocita Janu Husovi, bývalému rektorovi UK

Volně přístupná výstava **Jan Hus a pražská univerzita** v Křížové chodbě Karolina (28. 4. 2015–28. 8. 2015) se zaměřuje na vztah mistra a pražské univerzity, jejímž byl studentem, učitelem i rektorem. Výstava bere v potaz dospělé publikum ve všech jeho vzdělanostních kategoriích, stejně tak jako návštěvníky z řad mládeže různých školských stupňů.

Námět je členěn do jedenácti tematických celků, mezi nimi je zahrnuto Husovo dětství a mládí, působení na pražské univerzitě, učení a kazatelská činnost, stejně tak jako vysvětlení jeho myšlenek, které se odrazily v jeho reformním úsilí a vzdoru vůči autoritě církve. Témata doplňuje poslechový program, promítané obrázky, smyčka s dokumentárním filmem Zdeňka Pojmana a doprovodný program pro děti.

Návštěvníkům budou k dispozici pracovní listy, určené zejména pro žáky základních škol a rodiny s dětmi.

Pracovní listy budou k dispozici také na webových stránkách Univerzity Karlovy ke stažení. Výstavu doprovází mobilní aplikace obsahující základní informace o Janu Husovi, informace o výstavě formou textů, fotografií, mapky a odkazu na navigaci, průvodce výstavou, který bude obsahovat detailnější informace k jednotlivým exponátům formou fotografie a rozšiřujícího textu.

Součástí průvodce bude i mapka s vyznačením pozice jednotlivých exponátů. Dále bude aplikace obsahovat interaktivní hry pro mladší a starší žáky. Aplikace bude dostupná pro tři mobilní platformy a to Android, iOS a Windows Phone. Aplikace bude vždy ke stažení zdarma v příslušném obchodě dle operačního systému, tedy pro Android v Google Play, pro iOS v App Store a Windows Store pro Windows Phone.

zdroj: <http://www.hus.cuni.cz/HUS-21.html>

60. VÝROČÍ ZALOŽENÍ ŠKOLY PŘI FN HK

Ve středu 25. 2. 2015 proběhla oslava u příležitosti výročí školy. Na oslavu přišli zástupci z řad zdravotníků a managementu FNHK, zástupci zřizovatele KÚ KHK, zástupce za statutární město Hradec Králové, bývalí zaměstnanci školy a ředitelé speciálních škol.

U počátků hradeckého speciálního školství v nemocnici stály dvě významné lékařské osobnosti – prof. MUDr. Jiří Blecha, přednosta dětské kliniky, a prof. MUDr. Jaroslav Vavrda, přednosta ortopedické kliniky. Na základě jejich přesvědčení o nutné součinnosti lékaře a učitele a několikaletého vyjednávání se školskými institucemi se podařilo 1. prosince 1954 založit první školu tohoto typu v královéhradeckém kraji, Základní školu při dětské klinice Vojenské lékařské akademie Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové, jejíž zakladatelkou byla paní učitelka Marie Zámečnicková. V prvním školním roce 1954–1955 prošlo školou 118 žáků 1.–8. ročníku. V srpnu 1957 se přestěhovala celá dětská klinika do nové budovy, která byla hloubou nejen kraje, ale i celé republiky, a která slouží dětským pacientům dodnes.

Dalším důležitým mezníkem v naší historii byl rok 1983, kdy se škola rozdělila na dvě samostatné školy – základní školu a mateřskou školu. Obě školy spolu aktivně spolupracovaly až do roku 2006, kdy byly opět sloučeny pod jedno zařízení. K 1. 7. 2000 se základní i mateřská škola

urgie, kliniky ORL, kliniky ortopedie, popř. oční kliniky. Školou projde za rok okolo 1 200 žáků, družinou kolem 1 000 dětí a mateřskou školou více jak 1 100 malých pacientů.

Výročí založení školy jsme si připomněli koncem února narozeninovou oslavou, o její zpestření se svým vystoupením postaraly studentky kytarového oddělení Rostislava Coufala ze ZUŠ Na Střežině Hradec Králové. Zazněly ohnivé španělské kytarové rytmy v podání Terezie Rozsivalové a Kláry Novotné. Zavzpomínali jsme si na historii školy a se současnou tvářící školy seznámila hosty

staly právními subjekty. Již od roku 1973 vedení školy přesvědčovalo nadřízené orgány o nutnosti zřízení školní družiny. To se vedení základní školy podařilo až v roce 1990. Od této doby je školní družina a školní klub nedílnou součástí základní školy.

Bohužel největším problémem, který by mohl ovlivnit kvalitu výuky a výchovy, je nedostatek financí, jehož důsledkem by bylo další snižování počtu pedagogů. V současné době školu tvoří škola základní se školní družinou a škola mateřská. Pedagogický sbor se skládá z 8 zkušených speciálních pedagogů – 4 učitelky základní školy, 2 vychovatelky a 2 učitelky mateřské školy. Vyučujeme děti na odděleních dětské kliniky (kožní, VD1, VD2, chirurgie a urologie, popř. JIP), infekční kliniky, kliniky neurologie, kliniky neurochi-

ředitelka školy Mgr. B. Kovandová. Následovala prohlídka dětských oddělení a zázemí školy.

Šedesát let je v životě člověka zralý věk. V životě školy to je ale pouhý začátek. Navíc školy ne právě obyčejné, školy přímo neobyčejné. Děti do ní nechodí, ale ona v podobě pedagogů chodí za nimi k postýlce. Pracovat v takové škole je náročné fyzicky i psychicky. Tady je nutné pracovat nejen rozumem, ale i srdcem. Úkolem obětavých učitelek je kromě vzdělávání a výchovy žáků i práce psychoterapeutická. Odměnou pak bývají rozzářené dětské oči a úsměv na tváři, což je pro mnohé z nás dar k nezaplacení. Nepřeji škole více žáků, jako se to běžně dělá. Všichni chceme zdravé děti, bez kontaktu s úrazy, nemocemi, poruchami či postiženími. Já přeji škole více prostoru, jak toho konkrétního, tak abstraktního. Přeji jí, aby nadále vzkvétala a plnila svoji nezastupitelnou funkci ve vzdělávacím systému. K tomu jí napomáhá Královéhradecký kraj jako zřizovatel, vstřícný a profesionální personál Fakultní nemocnice Hradec Králové a v neposlední řadě spousta organizací, sdružení, škol a sponzorů. Kdysi jsem se setkala s tvrzením, jehož znění si přesně nevybavuji. Myšlenka byla, že úspěch společnosti je dána tím, jakou péči poskytuje nemocným a potřebným. Prosimž za všechny, budme tou úspěšnou!

Za celý pedagogický sbor
Mgr. Blanka Kovandová
Mgr. Lea Kašubová
Mgr. Jana Kulířová
Mgr. Ilona Macháčková

JUBILEUM LÉKAŘSKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

Královéhradecká pobočka Lékařské fakulty UK byla první nově zřízenou vysokou školou v Československu po skončení 2. světové války.

- **13. 10. 1945** – prezident Československé republiky Dr. Edvard Beneš podepsal dekret o zřízení pobočky Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové
- **26. 11. 1945** – jsou zahájeny školní přednášky
- **30. 6. 1946** – pobočku navštívil prezident republiky Dr. Edvard Beneš
- **1. 8. 1951** – rozkazem prezidenta republiky je pobočka přeměněna na Vojenskou lékařskou akademii
- **31. 8. 1958** – rozkazem ministra národní obrany je VLA zrušena
- **1. 9. 1958** – škola se stává samostatnou fakultou Univerzity Karlovy, zároveň byl z některých vojenských kateder a klinik vytvořen Vojenský lékařský výzkumný a doškolovací ústav Jana Ev. Purkyně – VLVDÚ JEP.

LÉKAŘSKÁ FAKULTA OČIMA PAMĚTNÍKŮ

MUDr. LADISLAV PECHÁČEK

lékař, scénárista a prozaik, Lékařskou fakultu v Hradci Králové absolvoval v roce 1964. Pracoval jako lékař ve vojenské nemocnici v Plzni, později jako posádkový lékař, po odchodu z armády v roce 1971 působil jako obvodní lékař, v 90. letech pak byl vedoucím referátu zdravotnictví na Okresním úřadu v Chrudimi. Publikoval řadu povídek v různých časopisech, jeho první román vyšel v roce 1980 v nakladatelství Kruh a stal se předlohou k filmu *Jak svět přichází o básníky*. Kromě „básnického cyklu“ se filmového zpracování dočkaly i jeho romány *Dobří holubi se vracejí* a *Vážení přátelé, ano*.

Nejvěrnějším zobrazením doby bývá osobní vzpomínka. Tady je.

Začátkem šedesátých let minulého století, v době ideologického tání, vypučely na Lékařské fakultě v Hradci Králové rozmanité kulturní aktivity. Z dnešního pohledu byly krotké a úsměvné. Sdružovali jsme se do zájmových spolků, souborů, klubových sešlostí a jiných bizarních „uměleckých hnutí“, jak to přechodně umožnila doba a náš mladický exhibicionismus. Fazónu nám obvykle zajišťoval místní profesionál – muzikant, herec nebo výtvarník, který si tak plnil nějaký závazek. Mnozí z nás ještě dnes nechápou, jak mohli při tom provozu vystudovat medicínu.

Ve výtvarných počinech došlo snad na všechny známé ismy kromě socialistického realismu, v hudbě zněl vedle klasiky džez i písně Semaforu, mladá jeviště ovládla divadla malých forem. A v této uvolněné atmosféře bylo z nepohodlných důvodů oznámeno, že v dramatickém kroužku, kam jsem byl účelově kooptován, bude nastudována hra o Juliu Fučíkovi. Ten, kdo o tak zastydlé dramaturgii rozhodl, by si dneska na důvod asi nevzpomněl, ale je pravděpodobné, že jsme se potřebovali vykoupit z nějakého průšvihů a blboučká tendenci konverzačka se jevila jako vhodný nástroj k přivření vševidoucího oka moci. Autora toho kusu se mi bohužel po padesáti letech nepodařilo vypátrat. Šlo o komorní agitku, výpravně velmi jednoduchou, odehrávající se na světelnici mužstva mezi vojenskými palandami nebo na nich a pojednávající o době, kterou Julek, pozdější ikona odboje proti fašismu, strávil na vojně. Nutno poznamenat,

že Fučík nebyl v té době žádné ucho. První republika ho povolala k vojenské službě až po jeho návratu ze SSSR, tedy již patřičně ideologicky vyzbrojeného.

Už při prvním čtení jsme se těšili, jak si vychutnáme hodinu a půl trvající politické školení, které hrdina hustí do svých zaostalých spolubojovníků. Děj byl triviální a bez zbytečných peripetií směřoval ke katarzi, která spočívala v ideovém prozření většiny osob na jevišti, kromě jediné negativní postavy – zatvrzelého velkostatkářského synka. Padaly kreativní návrhy, že dílo pojmem ve spolupráci s výtvarníky jako loutkové divadlo, nebo že k němu umělecky vedoucí pěveckého sboru Stráž míru Radek Navara složí muziku a bude provedeno jako opera buffa, případně pantomima. Byl jsem ochoten napsat libreto. Ale Svatopluk Matyáš, tehdy mladý herec a první milovník Divadla Vítězného února v Hradci Králové (dnes Klicperovo), měl o písemném materiálu od začátku jasno a jeho režijní koncepce byla nekompromisní: „Krofte se, žádná avantgarda, žádný experimenty, hrajte sami sebe a berte to smrtelně vážně, jinak máme všichni průser.“

Měl jsem hrát Fučíka a nejasné varování mi pořád říkalo, abych tu roli nebral. Kromě pochopitelné nechuti k množství textu jsem provozoval jiné kulturní aktivity a nejradši bych nehrál vůbec. Ale jako obvykle se schylovalo k nějakému výročí a inscenaci začala být přikládána výjimečná důležitost. Odmítnutí takové cti bylo třeba náležitě zdůvodnit, ale racionální důvody jsem neměl. Vykrucoval jsem se před kulturní komisí, jak to jen šlo: že se na tak závažnou

roli necítím, že mám nepěknou nálepkou individualisty, nic neberu vážně, nejsem ve straně, okolí mě považuje za cynika, a vůbec – máme hrát sami sebe, já nosím brýle, bez nich se špatně orientuju, a o Fučíkovi je známo, že měl výborný zrak. Poslední argument zabral. Soudruhy jsem přesvědčil a Fučíka hrál Lubor Kudela (čest jeho památce), který už se chudák neměl na co vymluvit. Mně byla za trest přidělena ta záporná role, kterou jsem po tak upřímné sebekritice nemohl odmítnout. Jako správný zloduch jsem v tom představení zesměšňoval uvědomělé politické názory hlavního hrdiny a o jeho nebezpečných revolučních náladách jsem neprodleně informoval nadřízené. Můj pochybný charakter pak přirozeně vyplýval z toho, že rodiče vlastnili šedesát hektarů polí a vykořisťovali námezdní dělníky.

Na slavnostní premiéru přivezli Gustu Fučíkovou. Či to byl nápad, nevím. Lubor hrál jako o život a připomínal Fučíkův portrét od Maxe Švabinského, já jsem byl náležitě odporný a státní vdova v první řadě si utírala slzy. Na konci před-

stavení byla vyvolávána, dostala květiny, vyšla na jeviště. Za skandovaného potlesku stojícího obecenstva Lubora pevně objala a s nepředstíranými zbytky vášně ho políbila na ústa. A pak ještě několikrát. Byl to silný zážitek, ovace nebraly konce. Na řadu přišly chlebičky a víno a Lubor se stal toho večera posledním žijícím mužem, který ještě mohl říct, že ví, jak líbá Gusta Fučíková. A já jsem konečně pochopil, proč jsem se té roli tak bránil.

Při jednom náhodném setkání po letech jsme na to slavné finále vzpomínali. A Lubor, přestože jsme byli oba dávno nad věcí, mi ještě vyčetl: „Tak už se přiznej, že jsi tenkrát od začátku věděl, že ta bába přijede.“

Text byl se svolením autora převzat z katalogu k výstavě k 50. výročí založení královéhradecké výtvarné skupiny Horizont (1961–2011), pořádané Lékařskou fakultou UK v Hradci Králové v Galerii Na Hradě v prosinci 2011.

PŘÍBĚH BUDOVY LÉKAŘSKÉ FAKULTY

ČÁST 2.

STAVBA BUDOVY SBOROVÉHO VELITELSTVÍ V HRADCI KRÁLOVÉ

Podle usnesení městského zastupitelstva ze dne 22. května 1936 věnovala obec státní správě na stavbu budovy sborového velitelství pozemek číslo kat. 239/111 ve výměře 9 956 m². Vojenská správa požadovala pro budoucí rozšíření značnou část vedlejšího pozemku směrem severním s úplným odstraněním hradeb a ohradit zdi celé sborové velitelství. Jednáním s vojenskou správou bylo dočleno dohody pro budoucí přístavbu, k pozemku měly být připojeny další části ze sousedních pozemků, a to při východní straně asi 640 m² a při západní straně rovněž 640 m² od obecního pozemku čís. kat. 239/12. Byl schválen záměr celý objekt oplotit. Technická kancelář připojila návrh sadové úpravy okolí staveniště se zemním valem hradebním, opatřeným promenádní stezkou. Materiály uložené v SOA Hradec Králové přinášejí informace o tom, že vedlejší dvoupatrový obecní dům čp. 878, který byl určen jako obytný dům pro vojenské gážísty, byl postaven podle projektu Jana Rejchla již během června až prosince 1936. K obývání byl předán již 1. prosince 1936. Druhá vila získala čp. 879.

Dostavěný obytný dům čp. 878, cca prosinec 1936

Autor projektu budovy sborového velitelství architekt Jan Rejchl

Ofertní řízení na zadání stavby

Ofertní řízení k zadání stavby sborového velitelství v Hradci Králové bylo zahájeno v květnu 1936. Ke komisionálnímu otevírání nabídek zúčastněných firem došlo 24. listopadu téhož roku. Technická kancelář z nabízených firem sestavila výsledné pořadí, které potvrdila také vojenská správa. Jako první se „umístila“ firma Václav a František Capoušek z Hradce Králové. Druhé místo obsadila firma Ing. František Komárek ze Svobodných Dvůrů. Tato firma dostala zároveň zakázku na stavbu kasáren I. oddílu děl. pluku č. 154, tudíž se zpočátku uvažovalo i o jejím vyřazení. Třetí v pořadí byl Ing. Václav Rejchl, jehož firma dostala od města Hradec Králové také zakázku na stavbu sedmi činžovních domů pro ubytování gážístů velitelství sboru.

Zahájení stavby budovy sborového velitelství

Usnesením městské rady ze dne 7. prosince 1936 bylo technické kanceláři uloženo začít s pracemi na staveništi sborového velitelství. Technická kancelář rozměřila odkopy na hradebním valu na 8 dílů o obsahu 340 m². Tyto díly byly přiděleny 64 dělníkům, kteří byli z Hradce Králové a rozdělili se do pracovních skupin o 8 lidech. Kóta nejspodnějšího výkopu byla na nadmořské výšce 235 m.

Dne 15. ledna 1937 doporučila městská rada zadání stavby firmě V. a F. Capoušek z Hradce Králové. Jednání o vítězné firmě se, stejně jako hledání vhodného místa pro stavbu, okamžitě zkomplikovalo. Městská rada obdržela po ukončení výběrového řízení dopis Komorního společenstva stavitelů v Hradci Králové, který upozorňoval na to, že stavba bude rázu monumentálního, tudíž by ji měla převzít pou-

Budova sborového velitelství – dnes lékařská fakulta čp. 870, vlevo část domu čp. 878, cca 40. léta 20. století

ze firma inženýrská. Ministerstvo národní obrany proto dalo přednost firmě Komárek s odůvodněním, že firma Capoušek nemá stavitelskou a inženýrskou koncesi. Její zástupci se ale bránili, že ofertního řízení na stavbu budovy sborového velitelství se firma zúčastnila jako sdružení stavitelské. Upozorňovali také na to, že byli vybráni jako nejlevnější oferent a že během řízení vyšly najevo okolnosti, které předtím nebyly známy.

Ministerstvo národní obrany dne 25. ledna 1937 ale přesto rozhodlo o zadání prací na stavbě budovy velitelství II. sboru firmě Ing. F. Komárek ze Svobodných Dvorů. Město Hradec Králové se v únoru 1937 vyjádřilo ke změně rozhodnutí o výběru vítězné firmy a dovolávalo se práva poradního hlasu. Na základě smlouvy uplatňovalo svůj právní nárok podle čl. IV odst. 2 příslušné smlouvy¹ a trvalo na tom, aby stavba byla zadána královéhradecké firmě Václava Rejchla. Ministerstvo na změně trvalo. Ze zadání stavby byly odebrány zemní práce a úpravy terénu, které nakonec byly svěřeny firmě V. a F. Capoušek. Ministerstvo zadalo firmě ještě další práce na stavbě kasáren. Úprava staveniště zadaná této firmě v prosinci 1936 zahrnovala zemní práce: odkop zeminy, odstranění starých staveb, odkrývání humusu a úpravu terénu: odkop rostlé zeminy, s odvozem a zasypaním a odbourání starého hradebního zdiva a klenebních zdí. Firma F. Komárka měla provádět práce: zemní, zednické, betonářské, kamenické, kovářské, tesařské, klempířské, pokrývačské, práce spojené s úpravou terénu a tzv. výpomocné práce.

Předání staveniště vojenské správě

Protokol sepsaný v městské technické kanceláři v Hradci Králové dne 13. února 1937 se týkal předání staveniště pro stavbu II. armádního sboru v Hradci Králové vojenské správě. Byli přítomni zástupci vojenské správy, zástupci městské rady a na přání vojenské správy byl k předání přizván stavitel František Komárek. Předmětem jednání bylo komisionální předání staveniště pro stavbu velitelství II. armádního sboru. Staveniště se nacházelo v severní části města na levém břehu Labe při třídě Na Příkopech. Vzhledem k tomu, že práce zadané firmě Capoušek nebyly dokončeny a cihelný materiál očištěn, obdržela firma následující nařízení. Do 15. 2. 1937 musela uvolnit staveniště pro zahájení přípravných prací (provedení sond a stavba kanceláře) firmy

¹ Smlouva mezi městem Hradec Králové a ministerstvem národní obrany o stavbě budovy sborového velitelství totiž stanovila, že místní podnikatelé mají přednost a bude k nim přihlíženo, i když budou nejvýše o 3 % dražší než solidní cizí nejlacinější uchazeči.

Komárek a veškeré práce spojené s úpravou staveniště měly být dokončeny do 27. února 1937.

Ofertní řízení na řemeslnické práce

V březnu 1937 byla vypisována ofertní řízení na řemeslnické práce: truhlářské, zámečnické, kamnářské, natěračské, sklenářské, parketářské, čalounické, malířské, dodání výtahů, dodání železných zárubní, dodání pancéřových skříní, pancéřování trezorových archivů. Zájem řemeslníků o práce na stavbě sborového velitelství dosvědčuje velké množství došlých nabídek královéhradeckých i mimohradeckých firem. Na práce truhlářské došlo 10 nabídek, na práce zámečnické 6 nabídek, o natěračské práce mělo zájem 9 firem, přihlásilo se 6 sklenářských firem, na kamnářské práce byly 2 nabídky, dále se zúčastnilo 5 parketářů, 5 čalouníků, na výrobu železných zárubní se hlásilo 7 firem.

Ministerstvo národní obrany výnosem 33.115-IV./č. odděl. 1937 ze dne 24. července 1937 potvrdilo vítězné firmy, zadávací komise řemeslných prací je schválila 2. srpna 1937. Kotle byly zadány firmě Akciová spol. dříve Škodovy závody Plzeň. Vlastní ústřední topení s kotelnou měla dodat firma Kaloria Hradec Králové, izolaci ústředního topení se struskovou vlnou provedla firma Calofrig z Prahy. Instalátéřské práce – kanalizaci, vodovody, plynovod a zdravotní zařízení realizovala firma B. Hubáček z Hradce Králové. Elektrotechnickou instalaci a dodání osvětlovacích těles získala firma J. Ježek, elektrozávody v Hradci Králové.

Začátkem srpna 1937 schválilo ministerstvo národní obrany výnosem čj. 34060-IV./odděl. 37 ze dne 4. 8. 1937 o zadání řemeslných prací další vítězné firmy. Zakázku na práce truhlářské (okna) získala firma J. Žabka, Slezské Předměstí, ostatní práce truhlářské (dveře) J. Beránek, Hradec Králové -Věkoše, práce truhlářské (dveře do zárubní) Spojené U. P. závody, Hradec Králové. Práce zámečnické (kování oken a dveří, železné práce) prováděla firma. K. Mareda, Praha. Další práce zámečnické (železné schody) L. Rabas z Hradce Králové, práce zámečnické (bronzové práce) získala firma F. Jílek a syn, Hradec Králové. Dodání železných zárubní získala firma Rudolf Beer, Hradec Králové. Zakázku na práce natěračské dostal Otakar Buben, Hradec Králové, práce sklenářské provedla firma Jaroslav Kratochvíl a spol., Hradec Králové. Práce kamnářské získala firma Moravia, akc. spol., Mariánské Údolí. Práce parketářské realizovala královéhradecká firma Antonín Pecka, čalounické práce obdržela firma Hanuš a R. Petříček, Hradec Králové. Pancéřované trezory do archivu dodala firma Jindřich Süsser, Moravská Ostrava. Ohnivzdorné skříně vyrobila firma Josef Vávra, Náchod. Výtah (kuchyňský) byl zadán firmě Miroslav Klapka, Praha-Bubeneč, osobní výtahy dodala firma Orig. Schliegel, Praha. Zadání malířských prací královéhradeckým firmám Bedřich Exner, Rudolf Zeissel, František Bíma potvrdilo ministerstvo národní obrany výnosem čj. 30 433-IV./4 odděl. 38 ze dne 14. června 1938.

Kvalitativní kolaudace prací stavitelských, železobetonářských, kamenických, tesařských pokrývačských a klempířských a ostatních řemeslných prací byla provedena 20. září 1938, o tři dny dříve proběhla kolaudace prací spojených se zřízením vodovodu, kanalizace a ústředního topení, osobního výtahu, elektrické instalace, dodávky pancéřových skříní a dveří, sporáků. Výsledek jakostní kolaudace stanovil dobu ručení podnikatelů od 1. října 1938 do 1. října 1940, vztaho-

valo se to i na firmy, jejichž práce jsou uvedené v protokolu ze dne 17. září 1938. Vzhledem ke zhoršující se společenské situaci v Evropě a vypuknutí války čekal budovu sborového velitelství zcela jiný osud, než jí byl původně určen. Superkolaudaci budovy „bývalého“ sborového velitelství, která měla být provedena při konečném projednání zúčtování při ukončení kvantitativní kolaudace, uskutečnily říšské vo-

jenské úřady podle ustanovení ministerstva veřejných prací 13. až 17. května 1941.

*PhDr. Pavla Koritenská
Muzeum východních Čech v Hradci Králové*

Použitá literatura a prameny:

SOA Hradec Králové, fond Sborové velitelství

LÉKAŘSKÁ FAKULTA UK V HRADCI KRÁLOVÉ PO LISTOPADU 1989

Doc. MUDr. KAREL BARTÁK, CSc.

emeritní vedoucí oddělení a později Ústavu tělovýchovného lékařství LF UK a FN Hradec Králové, děkan Lékařské fakulty v Hradci Králové v letech 1991–1997, v letech 1996–2008 byl členem horní komory Parlamentu ČR za obvod č. 45 – Hradec Králové.

Jak jsem se stal děkanem? V únoru 1991 si mne tehdejší děkan prof. MUDr. Pravoslav Stránský, CSc., vybral jako svého studijního proděkana. Když v listopadu 1991 z funkce odstoupil, tak mne akademický senát (AS) fakulty dne 2. 12. 1991, těsnou většinou jednoho hlasu, zvolil děkanem. Protikandidátem byl doc. MUDr. Jiří Sedláček, CSc., tehdejší vedoucí katedry patologické fyziologie.

Podruhé jsem byl děkanem zvolen 21. 11. 1994. Podle tehdy platných fakultních předpisů museli kandidovat nejméně dva uchazeči, a tak mým protikandidátem se stal (po naší domluvě) proděkan, tehdy doc. MUDr. Ivo Šteiner, CSc. Velmi si ho vážím! Při volebním jednání členy AS veřejně informoval, že kandiduje pouze z jisté „administrativní povinnosti“ a ve skutečnosti zvolen být nechce. Své rozhodnutí zdůvodnil tím, že v nejbližší době chce naplnit podmínky svého jmenovacího řízení profesorem a napsat odbornou knihu. Co slíbil, to splnil. Po mém zvolení senátorem PČR jsem z funkce děkana k 31. 8. 1997 odstoupil a novým děkanem byl AS zvolen a 31. 8. 1997 rektorem UK prof. JUDr. Karlem Malým, DrSc. do funkce děkana ustanoven prof. Šteiner.

K napsání tohoto článku mne vyzvala redakce našeho časopisu SCAN. Mám velký problém, abych článek (který není oponován) nepojal příliš sebestředně a aby nepůsobil jako podklad pro mou případnou panychidu, byť křesťanskou. Abych tento názor potlačil, rozhodl jsem se, že popíšu:

1. obecné společenské a právní podmínky, v nichž jsme pracovali,
2. některá naše zásadní rozhodnutí,
3. co, případně proč se nám něco nepovedlo.

OBECNÉ SPOLEČENSKÉ A PRÁVNÍ PODMÍNKY, V NICHŽ JSME PRACOVALI

- a) Probíhala diskuse na téma, že v ČR je mnoho lékařů a hrozí zrušení některé z fakult. Tehdejší rektor UK prof. PhDr. Radim Palouš, Dr.h.c. mult., a prorektor prof. MUDr. Zdeněk Lojda, DrSc., Dr.med. h.c., Dr.jur. h.c., mne před uvedením do funkce děkana osobně ubezpečili, že takovou aktivitu nebudou iniciovat ani podporovat, a tak jsem funkci přijal. Obával jsem se totiž, že bych se mohl lehce stát „hrobařem“ hradecké fakulty.
- b) Fakulta měla v té době plnou právní subjektivitu (dnes ji mají univerzity). Snažili jsme se ji využít, ale v žádném případě ne zneužít. Měli jsme s představiteli a institucemi Univerzity Karlovy nadstandardní vztahy a po diskusi jsme se jejich doporučeními vždy řídili. Mám pocit, že dnešní situace děkanů je v tomto směru složitější.
- c) Po „Sametové revoluci“ si hlavně bývalí komunisté (tzv. „osmačtyřicátníci“ a „osmašedesátníci“) chtěli vzájemně na půdě fakulty vyřizovat své historicky bolestivé interpersonální vztahy. Ani v jednom případě jsem je nevyslyšel. Argumentoval jsem tvrzením, že nemohu být soudce, poněvadž nejsem nezávislý, ale hlavně nestranný. Šlo totiž většinou o moje bývalé učitele, spolužáky a žáky, s nimiž jsem měl většinou dobré, ale i špatné, osobní vztahy.
- d) V této době některé staré zákony platily, některé ne a nové ještě přijaty nebyly. Nezbyvalo, než se mnohdy řídit zdravým (?) rozumem, citem a studiem právních podmínek v zemích, kterým jsme se chtěli přiblížit. Proto jsem jmenoval „Čestnými členy“ naší vědecké rady (VR) mnohé exulanty – vědce, kterým jsem (po jejich souhlasu) zasílal podklady pro jednání VR s prosbou, aby se k nim vyjádřili. V případě, že byli náhodně v Československu, tak se navíc jednání VR osobně účastnili.

NĚKTERÁ NAŠE ZÁSADNÍ ROZHODNUTÍ

- a) Ihned po ustavení do funkce jsem navštívil vedoucí představitele města, okresu a kléru, abych se jim před-

- stavil a navázal případnou spolupráci. Nikdy nezapomenu na první setkání s tehdejší biskupem Mons. Karlem Otčenáškem. Požádal, jestli může navštívit naši knihovnu. Ukázal mi místnost, stůl a dokonce i židli, z níž ho státní bezpečnost odvedla na dlouhá léta do vězení. Naše vzájemná důvěra šla tak daleko, že diecéze nepožádala o navrácení budovy knihovny, ani tzv. Hlucháku. Přednosta Okresního úřadu Ing. Jirí Vlček později zaplatil ze státního rozpočtu část fasády fakulty a primátor města Ing. Martin Dvořák souhlasil s prodejem budovy naší fakulty za 1 Kč! Všechny představitele jsem zval na naše slavnostní shromáždění, jako jsou imatrikulace, promoce atd. Většinou se akcí, s insigniemi svého úřadu na hrudi, rádi účastnili a přispěli tak k většímu „lesku“ těchto událostí.
- b) Několik hradeckých lékařů otevřelo otázku našeho odchodu z lůna Univerzity Karlovy. Cílem mělo být založení Univerzity Jiřího z Poděbrad. Taková prý byla vůle hradeckých zakladatelů lékařské fakulty v roce 1945. Tento názor podporoval také tehdejší náměstek ministra školství pro vysoké školy prof. RNDr. Libor Pátý, CSc., když doporučoval vznik tzv. „regionálních univerzit“. Uspořádal jsem tajný plebiscit členů naší akademické obce. Pro bylo pouze sedm hlasů! Po projednání ve všech orgánech fakulty jsme zaujali postoj: „nic proti vzniku nové univerzity v Hradci Králové, ale bez nás!“ Na druhé straně s ní budeme rádi úzce spolupracovat, což se později také stalo.
- c) Okolo vedení FN se začali pohybovat lékaři – emigranti (chcete-li exulanti), kteří nabízeli pomoc při privatizaci vybraných „žirných“ klinik FN. Iniciativu jsem jednoznačně odmítl s tím, že jako děkan fakulty nebudu při zajišťování výuky „klepat na zavřené (nebo alespoň přivřené) dveře privátních klinik“. Tam, kde vedení nemocnic takovému mámení představitelů trhu podlehlo, dodnes většinou litují.
- d) Velení tehdejší armády zvažovalo ukončení pregraduální výuky vojenských lékařů. Chtěli převzít americký systém, kdy osloví a dobře zaplatí civilní lékaře, kteří na smluvní dobu aktivují a budou léčit vojáky. Do problematiky jsme nemohli aktivně zasahovat, ale zachování výuky vojenských studentů (za zcela stejných podmínek jako u civilních), jsme na fakultě podporovali. Hlavně z důvodu zachování celého systému vojenského zdravotnictví v Hradci Králové. Dobrá spolupráce všech tří složek (fakulty, fakultní nemocnice a vojenských zdravotnických institucí) historicky přinášela výhody všem zúčastněným. Tuto zkušenost jsem získal v době práce na II. interní klinice na Hlucháku.
- e) Ministerstvo financí náhle rozhodlo, že stát bude nadále poskytovat dotace pouze do vlastního majetku. Budova LFUK v Šimkově ulici byla v majetku města. Na naší žádost zastupitelstvo města rozhodlo, že budovu naší fakultě za 1 Kč prodá a zachová si (za stejných podmínek) zpětné předkupní právo pro případ, že by fakulta byla zrušena. Tak jsme mohli i nadále čerpat dotace státu na potřebné stavební úpravy budovy.
- f) Velmi jsem dbal na utajení otázek přijímacích testů. Otázky připravovali vedoucí kateder anatomie, fyziky, biologie a chemie. Chtěli vypracované otázky uložit do děkanského trezoru, což jsem kategoricky odmítl, poněvadž jsem nevěděl, kdo k němu může z dřívějšíka vlastnit klíč. Řekl jsem jim, že případné prozrazení je bude „stát hlava“.
- Druhým důvodem byla obava, abych nemohl být nařčen z předání otázek některému svému kamarádovi, jehož dítě se ke studiu u nás hlásilo.
- g) Ve školním roce 1992/93 jsme zahajovali výuku v anglickém jazyce, a to nejen z prestižních, ale i ziskových důvodů. Nepřistoupili jsme na nabídku zahraniční agentury, že bude sama organizovat přijímací zkoušky. A to ani za podmínky, když nám jedna agentura chtěla postavit studentskou kolej.
- h) Hledal jsem objektivní ukazatele pro určování výše osobního hodnocení učitelů. Věděli jsme, že kromě kvality výuky (hodnotí se obtížně) je důležitým faktorem práce vysokoškolského učitele i výsledek výzkumu. Požádal jsem proto všechny vedoucí pracovníky, aby mi sdělili účast podřízených na řešení grantů. Řešení grantu LFUK jsem hodnotil 1 bodem, společného grantu s FN 2 body, s dalšími hradeckými fakultami 4 body, mimohradeckými fakultami 8 body a s evropskými institucemi 16 body. Sečetl jsem všechny vykazované body a touto hodnotou jsem dělil celkovou částku připravenou k rozdělení. Tak jsem získal hodnotu jednoho bodu a příslušné „zasloužené“ peníze každý dostal. Dnes se hodnotí impact faktor publikací, případně citační index.
- i) Od samého začátku naší odpovědnosti jsme sváděli argumentační boj o doktorské studijní programy v klinických oborech (s udělováním titulů Ph.D.). Hlavně pražští reformátoři chtěli kopírovat americký systém s možností vědeckého postgraduálního studia pouze v teoretických oborech. Pomlouvali nás, že se naše programy blíží dřívějším aspiranturám (CSc.), což nebyla pravda. Sám bych bohatě naplnil podmínky pro udělení dnešního titulu Ph.D., což jsem připraven doložit. Největší argumentační břímě tehdy stálo na prof. Červinkovi, proděkanovi pro vědu a výzkum. Dnes takto postupují všechny LF v celé ČR!
- j) Vzpomínám také na dobrou spolupráci s volenými a jmenovanými orgány fakulty (akademickým senátem, vědeckou radou a neposlední řadě i s odbory). Diskuse bývaly mnohdy tvrdé, ale řešení problému většinou posunovaly vpřed. Zastával jsem názor, že oponent není můj nepřítel! Jeho názor mne může (byť třeba jen částečně) obohatit.
- k) A ještě několik slov k bakalářskému studijnímu programu Ošetrovatelství. Požadavek přišel z vedení naší fakultní nemocnice. Chtěli jsme vyjít jejímu vedení vstříc, stejně tak jako FN podporovala naše potřeby při výuce mediců v klinických oborech. Podpora akreditace bakalářských studijních programů na vysokých školách patřila v té době ke státním prioritám, a tak v prvních letech byla dotace státu na studium lékaře i bakalářky stejná. Obával jsem se, že programy poběží jen několik let. Naštěstí jsem se mýlil, poněvadž jsem neznal kvalifikační podmínky pro práci sestery pro našem vstupu do EU. Vzpomínám také na nečekaně silnou emoci, kterou jsem prožíval na podiu v Aldisu, kdy do mých rukou skládaly imatrikulační slib první bakalářky. Tehdy mi bylo padesát roků a mnohé studentky se tomuto věku přibližovaly. Představoval jsem si obtíže, které asi musí při studiu překonávat.
- l) Žádný z těchto úkolů bych nemohl splnit bez znalosti názorů a akceptace většiny rozhodnutí prvních porevolučních děkanů – prof. MUDr. Lubora Vokrouhlického, CSc., a prof. MUDr. Pravoslava Stránského, CSc., a dále úzké

spolupráce se svými nejbližšími spolupracovníky – proděkany. Jmenovitě s prof. MUDr. et RNDr. Miroslavem Červinkou, CSc., prof. MUDr. Ladislavem Chrobákem, CSc., prof. MUDr. Ivo Šteinerem, CSc., doc. MUDr. Alenou Stoklasovou, CSc., doc. MUDr. Jiřím Bittnerem, CSc., později i s prof. MUDr. Miroslavem Kubou, CSc., s prof. MUDr. Stanislavem Němečkem, DrSc. a doc. MUDr. Yvonou Mazurovou, CSc. Každý z nich byl v oblasti řízení pověřeného resortu lepší než já, a tak jsem se na jejich rozhodnutí plně spoléhal. Dámy a pánové, kolegyně a kolegové – děkuji Vám!

m) O tom, že jsme snad nebyli sebestřednou a pro fakultu destruktivní partou svědčí skutečnost, že prof. Šteiner a prof. Červinka byli v dalších letech zvoleni našimi děkany a mnozí další dnes pokračují v proděkanských funkcích.

CO, PŘÍPADNĚ PROČ, SE NÁM NĚCO NEPOVEDLO

a) Fakulta plánovala stavět naproti hlavnímu vchodu do FN (přes „Okruh“) tzv. „Pavilon preklinických oborů“ v ceně

600 milionů. Předběžná dohoda byla, že 200 milionů zaplatí ministerstvo školství a stejnou částku také ministerstvo zdravotnictví a ministerstvo obrany. Postupně jsem navštívil všechny ekonomické náměstkyně těchto institucí. Po jednáních jsem si připadal, jako ta „slepička, když sháněla kohoutkovi vodu“. Každý chtěl, aby první peníze na projekt dal ten druhý. Byl jsem nezkušený. Dnes vím, že když Vás státní úředník vyhodí dveřmi, tak se musíte do místnosti vrátit oknem, které ale někdo musí předem pootevřít!

b) Vždy jsem akceptoval výsledky výběrových řízení (konkurzů?) na vedoucí pracovníky LF a FN. Ve dvou případech jmenování jsem s velkou pravděpodobností udělal chybu.

c) Začali jsme připravovat změnu kurikula stomatologie na studijní program Zubního lékařství, jak je obvyklé prakticky na celém světě. Aktivitu proděkana pro studium stomatologie doc. Bittnera jsem v tomto směru nijak neakcentoval, a to ze dvou důvodů. Jednak jsem se obával potřeby náhlého zvýšení počtu tabulkových míst učitelů a absolventi studia také tehdy získávali titul MUDr. (Medicinae Universae Doctor) a ne jako dnes MDDr. (Medicinae Dentalis Doctor).

Prof. MUDr. PRAVOSLAV STRÁNSKÝ, CSc.

děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové v r. 1991. Zaměřením lékařský biofyzik a biostatistik, působí na zdejší fakultě od r. 1963 na katedře (nyní ústavu) lékařské biofyziky, v r. 1990 se stal jejím vedoucím. V r. 1993 byl zvolen do AS LF a AS UK. Na lékařské fakultě po dobu šesti let byl předsedou senátu, v senátu univerzitním předsedou tři a půl roku. V r. 1997 byl zvolen jako zástupce UK do Rady vysokých škol a jejím sněmem pak vybrán jako člen Výboru Fondu rozvoje VŠ. Předsednictvo RVŠ ho zvolilo v r. 2000 předsedou Výboru. V letech 1978 – 1981 pracoval jako docent Lékařské biofyziky a biostatistiky na lékařské fakultě kuvajtské university. Byl členem výboru sekce lékařské kybernetiky při internistické společnosti ČLS, členem hlavní problémové komise MZ Lékařská kybernetika, členem Hlavního výboru Československé kybernetické společnosti, tajemníkem a předsedou její místní pobočky. Byl též členem Komise pro výpočetní techniku UK, vědeckých rad UK, MZd, 1.LF, FaF a VLA JEP. Je členem VR Lékařské fakulty v Hradci Králové a Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Působil též jako předseda správní rady Nadace mezilidské tolerance Thomase Grala při Lékařské fakultě v Hradci Králové.

S nástupem do funkce děkana představil svoje názory a připravované změny tehdy doc. MUDr. Pravoslav Stránský, CSc. i ve Scanu č. 2/1991 v příspěvku nazvaném *Akademické obci, ze kterého citujeme:*

„Novými proděkany, které akademický senát fakulty schválil v tajném hlasování na svém zasedání 21. ledna t. r., jsou Doc. MUDr. Karel Barták, CSc. pro pedagogickou činnost, Doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc. pro stomatologický směr, Doc. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc. pro vědu, výzkum a zahraniční styky a MUDr. Ivo Šteiner, CSc. pro rozvoj.

Počet proděkanů i jejich resorty zůstávají stejné jako v uplynulém roce, i když jsem si vědom toho, že pro oblast doc. Červinky jsou dva prorektorů a může se v budoucnu ukázat, že toto rozdělení resortu bude účelné provést i u nás.

Akademický senát se též, na základě mé žádosti, vyjádřil k podobě vědecké rady fakulty v příštím období. Na rozdíl od uplynulého období nebude tvořena vedoucími všech pracovišť a počet jejích členů bude menší. Základní představa vypadá takto: jádrem budou profesori fakulty, kteří budou na místech učitelů i v příštím školním roce. Ti budou doplněni polovičním počtem docentů, které se budu snažit vybrat tak, aby byli zárukou, že vědecká rada bude skutečně náročným shromážděním při výkonu své nezastupitelné funkce, tj. při habilitačním a jmenovacím řízení. Třetí skupinou budou členové ex officio, mezi které kromě děkana a proděkanů budou patřit děkan Farmaceutické fakulty UK, náčelník VLA a ředitel FN. Poslední, ale podle mého názoru významnou skupinou vědecké rady budou tvořit její čestní členové, vybraní z těch bývalých profesorů fakulty, kteří svou prací v minulém roce přispěli k zdárnému průběhu konkursních, habilitačních a jmenovacích řízení. Vzhledem ke struktuře vědecké rady bude, v souladu se statutem Univerzity Karlovy, vytvořen poradní sbor vedoucích pracovišť, který by jednou až dvakrát do roka měl operativně posoudit všechny otázky, týkající se života fakulty.

Obsazování uvolněných i nových vysokoškolských míst bude v souladu s univerzitním statutem prováděno důsledně konkursním řízením. V této souvislosti chci požádat vědec-

kou radu, aby se vyjádřila k požadavkům na odborné předpoklady pro obsazení místa odborného asistenta naší fakulty. Podle mého názoru by to pro teoretické a preklinické obory měla být ukončená nebo končící vědecká příprava. V klinických předmětech alespoň II. nebo nástavbová atestace. Tato kritéria by také měla být rozhodující při přidělování dalších učitelských míst na katedry a kliniky. V nově obsazovaných místech odborných asistentů by se mělo začít s uzavíráním pracovních poměrů na dobu určitou. Omezení bude spočívat v podmínce úspěšného habilitačního řízení do 10 let. Bude třeba též zajistit takové podmínky, aby bylo možné habilitovaného učitele převést z kategorie odborných asistentů do kategorie docentů. Důsledným uplatňováním všech těchto zásad by se v budoucnu mělo dosáhnout optimálního složení učitelů fakulty, mezi kterými by převažovali profesori a docenti tak, jak je to běžné na řadě zahraničních vysokých škol.“

Tento cíl se nepodařilo splnit, zejména kvůli stále vzrůstajícím požadavkům na publikační činnost. Nejsem přesvědčen, že to je úplně v pořádku. Snižuje to význam hodnocení kvality ve výuce, které je obtížné a je založeno na subjektiv-

ním posouzení. To je smyslem činnosti habilitačních a jmenovacích komisí, které by při posuzování pouze publikační aktivity byly zbytečné.

Nejdůležitějším činem v r. 1991 bylo rozhodnutí o zahájení výuky v anglickém jazyce. Primárním důvodem bylo ukázat, že učitelé fakulty jsou schopni takovou výuku zajistit. Postupně nabyl na významu příjem za tuto výuku, který je dnes podstatný pro udržení provozu fakulty. Nezanedbatelnou skutečností byl také fakt, že při přípravě anglického kurikula došlo také ke změnám v plánech výuky v češtině.

V tomto funkčním období se podařilo stabilizovat činnost vedení fakulty, spolupráci s fakultní nemocnicí a nově vznikající Univerzitou Hradec Králové. Dívám-li se na vývoj fakulty od skončení svého funkčního období do současnosti, jsem přesvědčen, že se jejím dalším vedením podařilo v nastoupené cestě úspěšně pokračovat, rozvíjet nové trendy ve vysokoškolském vzdělávání a zvyšovat náročnost na fakultu jako celek. Věřím, že fakulta i její vedení budou pokračovat v tomto smyslu a přeji všem, aby ve své práci byli úspěšní a dosáhli splnění všech svých cílů.

Monografie o malíři Josefu Bavorovi

Dne 14. května 2015 byla slavnostně uvedena na trh kniha *Spirála života, smrti i naděje* v obrazech Josefa Bavora, jejímž autorem je doc. PhDr. Petr Kmošek, pedagog Univerzity Hradec Králové. Akce se uskutečnila v rámci oslav 70. výročí založení Lékařské fakulty UK v Hradci Králové za účasti děkana Lékařské fakulty UK v HK, prof. MUDr. RNDr. Miroslava Červinky, CSc., a děkana Pedagogické fakulty Univerzity Hradec Králové, doc. PhDr. Pavla Vacka, Ph.D.

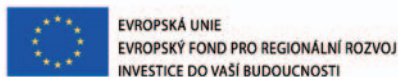
HABILITAČNÍ ŘÍZENÍ

Doc. MUDr. Otto Kučera, Ph.D. (Ústav fyziologie, LF UK HK)

docentem v oboru Lékařská fyziologie

Název práce: *Citlivost jater postižených nealkoholovým tukovatěním (NAFLD) in vivo a steatotických hepatocytů in vitro vůči hepatotoxickému poškození.*

Narodil se v roce 1977 v Chrudimi, Lékařskou fakultu UK v Hradci Králové ukončil s vyznamenáním v roce 2001 a tamtéž je od promoce zaměstnán na Ústavu fyziologie. V letech 2001–2005 absolvoval postgraduální studium v oboru Fyziologie a patologická fyziologie, jeho disertační práce měla název „Studium poškození a reparace hepatocytů po působení xenobiotiky v podmínkách *in vivo* a *in vitro*“. Podílí se na výuce, vede praktická cvičení a semináře, vybrané přednášky z fyziologie pro studenty všeobecného i zubního lékařství v českém i anglickém jazyce a vede pregraduální studenty při vědecké činnosti (SVOČ) na Ústavu fyziologie.

Modernizace prostor Lékařské fakulty UK

Hala před Velkou posluchárnou před a po rekonstrukci

Dne 1. června byly slavnostně uvedeny do provozu obě zrekonstruované části budovy teoretických ústavů Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové, které prošly zásadní proměnou v rámci projektu Modernizace budovy teoret. ústavů LFHK UK v HK (MOTUL). V druhé etapě se práce soustředily především na halu u Velké posluchárny a přilehlé prostory, které opustil Ústav histologie a embryologie. Vše se podařilo dotáhnout do zdárného konce díky dotaci z Evropského fondu pro regionální rozvoj a ze Státního rozpočtu ČR vyplácené v rámci Operačního programu Výzkum a vývoj pro inovace (OP VaVPI).

Během náročné rekonstrukce, která „na papíře“ začala už v roce 2012, kdy byla podána projektová žádost o dotaci, došlo k zásadní změně částí budovy teoretických ústavů Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové na adrese Šimkova 870. Od té doby se podařilo zvládnout veškeré práce vedoucí ke zdárnému provedení stavebních

prací, dodávek interiérů, AV techniky a vědeckovýzkumných přístrojů. Toto potvrzuje mimo jiné ukončení bezproblémového zkušebního provozu v traktu D budovy, kde vznikly nové prostory Ústavu anatomie a Ústavu histologie a embryologie. Vydání kolaudačního souhlasu tak nic nebránilo. Stejně tak byl vydán i pro další zrekonstruovanou část, a to trakt C.

Nové posluchárny v traktu C budou poprvé plně obsazeny při příležitosti přijímacích zkoušek dne 23. června. Vyjma studentů procházejících na výuku do auly mohli modernější a praktičtější prostory ocenit i návštěvníci jarního koncertu uskutečněného v květnu. Tito posluchači využili novou reprezentativní halu a sociálně technické zázemí. Naplno však budou nové výukové prostory v traktu C využívány v následujícím akademickém roce 2015/2016, tj. od října. Studenti zapsaní na předměty Ústavu anatomie a Ústavu histologie a embryologie těží z nově pořízené infrastruktury již od podzimu roku 2014, tj. od začátku zkušebního provozu. Pro vyučující, vědeckovýzkumné pracovníky a studenty doktorských studijních programů byly pořízeny přístroje, které zajišťují a rozvíjejí kvalitní výuku a podmínky pro výzkum. „V průběhu zkušebního provozu byly nové prostory Ústavu anatomie plně zatíženy výukou a standardním provozem. Ukázalo se, že rekonstruovaný pitevni trakt nejen zcela vyhovuje potřebám výuky a výzkumu na pracovišti, ale že významně přispívá ke zvýšení kvality výuky anatomie,“ řekla vedoucí Ústavu anatomie, doc. MUDr. Slížová, CSc.

Evropské peníze umožnily eliminovat problém s nedostatkem vyhovujících poslucháren, laboratoří a pracoven Lékařské fakulty. Díky dotaci ve výši 66.601.669,00 Kč, z toho 56.611.418,65 Kč (85 %) z Evropského fondu pro regionální rozvoj a 9.990.250,35 Kč (15 %) ze Státního rozpočtu České republiky, se kvalita výuky a výzkumu na naší Lékařské fakultě opět zvýšila.

Mgr. Petra Kubizňáková

K životnímu jubileu doc. MUDr. Jiřího Bittnera, CSc.

Doc. MUDr. Jiří Bittner, CSc., emeritní proděkan a přednosta Stomatologické kliniky LF UK a FN v Hradci Králové, se dožívá v letošním roce 85 let.

Jubilant pochází z Bystrého u Poličky na Českomoravské vysočině. Vyrůstal a studoval však v Praze. V r. 1953 odešel po studiích na umístěnou vykonávat profesi obvodního praktického zubního lékaře do Dvora Králové nad Labem. V r. 1959 byl přijat na místo odborného asistenta na Stomatologické klinice v Hradci Králové, k čemuž jej vyzval její tehdejší přednosta prof. Sazama. V témže roce složil atestační zkoušku ze stomatologie 1. stupně, v r. 1964 se stal vedoucím lékařem protetického oddělení. V dalších letech postupně obhájil kandidátskou práci, složil atestační zkoušku ze stomatologie 2. stupně a úspěšně absolvoval habilitační řízení. Jmenování na docenta stomatologie se však smělo uskutečnit až v r. 1980. V r. 1970 se doc. Bittner stal předsedou protetické sekce České stomatologické společnosti, kterou úspěšně vedl do r. 1995. Organizoval a pořádal odborná setkání, účastnil se řady výzkumných úkolů a záměrů, psal oponentské a recenzní posudky, všestranně se podílel na postgraduální výchově zubních lékařů, publikoval a přednášel. V r. 1990 se stal prvním polistopadovým přednostou Stomatologické kliniky a proděkanem LF UK v Hradci Králové. Ve funkci přednosta kliniky setrval do r. 1996, ve funkci proděkana

do r. 1997. Stál též u zrodu SCANu, po řadu let byl členem jeho redakční rady. S jeho prvním šéfredaktorem dr. Panouškem jej pojilo dlouholeté opravdové přátelství.

Na Stomatologické klinice LF UK a FN v Hradci Králové již strávil doc. Bittner pracovně více než 55 let. Počet jeho přednášek a publikací je úctyhodný, jen monografií a učebnic sepsal více než třicet. Všechna svoja díla sám ilustroval.

Doc. Bittner rozvíjel nejen svoje vloh odborné, ale i nemalé výtvarné a hudební nadání. Mnoho let byl aktivním členem královéhradeckých jazzových orchestrů. Ve výtvarném umění jej přitahovaly, podobně jako v odborném životě, zejména moderní, soudobé trendy a výboje. Bez nadsázky

lze napsat, že se stal respektovaným znalcem českého moderního výtvarného umění, mezi jehož tvůrci našel řadu dalších přátel. I v současnosti zůstává pravidelným návštěvníkem výstav a vernisáží současných výtvarníků i klasiků. Pro svoje spolupracovníky, následovníky a žáky, kteří mu tímto přejí do dalších let pevné zdraví, spokojenost v osobním životě a mnoho nevšedních výtvarných a hudebních zážitků, zůstává vynikajícím odborníkem ve svém oboru a zejména velkým vzorem v přístupu k povolání zubního lékaře a vysokoškolského učitele.

*R. Slezák a kolektiv pracovníků
Stomatologická klinika LF UK a FN v Hradci Králové*

Noví vedoucí pracovníci

Lenka Pásztorová
vrchní sestra, Urologická klinika

Narodila se ve Dvoře Králové nad Labem, Střední zdravotnickou školu, obor Zdravotní sestra vystudovala v Trutnově. Po maturitě v roce 1993 nastoupila na Urologickou kliniku FN Hradec Králové, kde pracovala na oddělení J. Po mateřské dovolené v roce 2001 a 2008 pracovala střídavě na urologických odděleních. Na odd. I vykonávala od září 2014 funkci staniční sestry. Pomaturitní specializační studium v oboru Zdravotní sestra v úseku Anesteziologie, resuscitace a intenzivní péče Lenka Pásztorová ukončila v roce 2004. Dále v roce 2012 absolvovala Kurz MMM Akademie zaměřený na odborné profesní vzdělávání a na vzdělávání v manažerských dovednostech. Od roku 2013 studuje na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové v bakalářském studijním programu obor Ošetřovatelství.

UKÁZKY NOVINEK V LÉKAŘSKÉ KNIHOVNĚ: Thieme Ebook Library

V počítačových sítích LF UK HK a FN HK je k dispozici Thieme Ebook Library, což je kolekce 83 elektronických učebnic, referenčních příruček a atlasů z různých oborů medicíny (anatomie, biochemie, fyziologie, cytologie a histologie, genetika, patologie, patofyziologie, farmakologie, toxikologie, imunologie, vnitřní lékařství, chirurgie, neurovědy, zobrazovací metody, dermatologie, oftalmologie, hematologie aj.) Barevně ilustrované knihy jsou k dispozici v pdf formátu, lze je stahovat na tablety a následně je číst i offline bez připojení k internetu. Knihy si v elektronickém formátu zachovávají všechny výhody tištěné podoby – plnobarevné ilustrace, instruktážní text, ale zároveň čtenáři umožňují snadné vyhledávání, rychlou orientaci v textu. Další informace poskytne Lékařská knihovna.

Dne 30. června 1946 se dostalo tehdejší královéhradecké pobočce Lékařské fakulty Univerzity Karlovy nejvyšší pocty - nově zrozenou lékařskou školu navštívil prezident Československé republiky Dr. Edvard Beneš (foto archiv Muzea východních Čech)

Návštěva pana prezidenta

Ve vzpomínce na návštěvu prezidenta Československé republiky Dr. Edvarda Beneše na královéhradecké pobočce Lékařské fakulty UK v červnu 1946 zdůraznil prof. Bohuslav Bouček (B. Bouček, Dvouletá činnost fakultní pobočky královéhradecké, otisk nevydaného tisku, s. 89), že pan prezident navštívil fakultu, nikoli oficiálně město Hradec Králové.

Návštěva se uskutečnila dne 30. června 1946, když se Dr. Edvard Beneš zastavil na zpáteční cestě z oslavy památky Karla Čapka v Malých Svatoňovicích. „Nebývá zvykem,“ - říká prof. Bouček - „že by se představitel státu jen tak namátkou zastavil na některé vysoké škole, když náhodou cestuje kolem. Byla to nepochybně symbolická návštěva, která měla zdůraznit význam a poslání decentralizovaných univerzit a vysokých škol vůbec. Pan prezident to na fakultě projevil zcela jednoznačně.“

Návštěva Dr. Edvarda Beneše na fakultě nebyla vůbec formální. Vzácný host projevil živý zájem o práci školy. Zastupujícím děkanem prof. Smetánkou byli Dr. Benešovi a jeho choť představeni jednotlivě všichni shromáždění docenti, s těmi pak a s představiteli samosprávy města po prohlídce školy pan prezident dlouho hovořil. Se zájmem pan prezident zhlédl hlavní vědecká a vyučovací zařízení.

Po prohlídce fakulty vystoupili také pan prezident a jeho choť na balkon budovy a byli nadšeně pozdraveni před budovou fakulty shromážděným zástupem občanů. Dr. Edvard Beneš poděkoval za srdečné uvítání, zmínil se o národním a státním ukázněním Hradečanů a o slavné dějinné a kulturní tradici města a kraje. Řekl také, že časem bude návštěvu opakovat.

Pan prezident Dr. Edvard Beneš značně překročil dobu pro návštěvu fakulty stanovenou, na cestu do Prahy se vydal až s nadcházejícím podvečerem.

Po objevení Ameriky se kouření tabáku rozšířilo po Evropě velmi rychle a udrželo se ve formě kouření dýmky nebo doutníku po čtyři století. Tento způsob kouření byl celkem málo škodlivý. Kuřák při něm vtahoval kouř jen do úst a zase jej vypouštěl. Kouř působil jen na malou plochu ústní sliznice, která měří sotva několik čtverečných decimetrů. Následky se projevíly jen výjimečně, po mnoha letech kouření, ve formě rakoviny rtu. Ta je brzo viditelná a chirurg ji snadno odstraní. Vznik této rakoviny se vysvětloval jako následek tlaku náústku dýmky na červeň rtu a nikoli vlivem tabáku.

Když na začátku našeho století začali lidé masově kouřit cigarety, myslelo se, že to je ještě méně škodlivý zvyk než kouření

bylo možno si koupit kuřivo jen v trafikách. Dnes jsou cigarety ke koupi ve všech obchodech s potravinami, v hostincích a automatech. Prodej cigaret dětem je sice zakázán, ale za daného stavu jsou prodávající i kupující většinou nepostizitelní. Dále jsou cigarety u nás stále ještě zbožím velmi levným proti zemím západním. I chudý školák si je může snadno koupit. Také daně z prodeje tabáku jsou u nás velmi nízké. Proti západním zemím vzhledem k celkové ceně balíčku jsou jen poloviční.

Příjmy výrobců cigaret po celém světě jsou obrovské a příjmy států z jejich zdanění se považují za výnosné. Státní ekonomové se stále mylně domnívají, že stát prodejem cigaret vydělává. Jim

PROČ SE BOJ PROTI KOUŘENÍ STÁLE JEŠTĚ MÍJÍ ÚČINKEM?

dýmky nebo doutníku, protože kouř z cigarety je mnohem slabší, mnohem méně agresivní. Ve skutečnosti ale právě okolnost, že cigaretový kouř je slabší, než kouř dýmky nebo doutníku, vede k velmi nepříznivé změně: poměrně lehký kouř cigarety lze vtahovat až do plic (šlukovat, což je nesprávný výraz, protože kouř se nepolyká). V plicích působí kouř na ploše mnoha milionů sklípků. Odhaduje se, že tato plocha odpovídá co do velikosti tenisovému dvorci. Na ní se normálně vyměňuje kyslík a kyslíčnk uhlíčitý, na ní přecházejí do krve i součásti cigaretového kouře: nikotin a další škodlivé látky, jako je kyslíčnk uhelnatý a kancerogeny. Nikotin asi u poloviny kuřáků vede k změně jejich psychiky, která spočívá v závislosti kuřáka na nikotinu. Závislý kuřák začne pociťovat touhu znovu si zapálit, když množství nikotinu v jeho krvi klesne pod určitou mez. Stává se neklidným a nespokojeným. Bez cigarety není často schopen klidně přemýšlet a duševně pracovat. Jde o abstinenční příznaky blízké těm, které jeví lidé závislí na tzv. těžkých drogách, jako jsou opium nebo heroin. Právě schopnost vyvolat abstinenční příznaky řadí tabák také mezi drogy.

Kouření cigaret i u osob zatížených závislostí se často více let zdravotně jinak neprojevuje. Až na bronchitidu s malou příměsí hlenu se kuřák cítí většinou léta zdravý. I když má nějaké obtíže, snaží se je potlačit nebo zamlčet, protože představa, že by měl přestat kouřit, se mu zdá jako nesnesitelné utrpení. Odmítá zpravidla také jakoukoli informaci o škodlivosti kouření, neboť to se stalo nutnou součástí jeho způsobu života. Závislí kuřáci kouří 15 až 20, často i více cigaret denně. Někteří dokonce zapalují jednu cigaretu od druhé (*Kettenraucher*).

Ke kouření cigaret jeví větší náchylnost lidé, kteří mají ve své práci prostoje a doby čekání. Jsou to jmenovitě řidiči aut a z lékařů porodníci. Dále jsou to lidé, kteří se nudí, jmenovitě vězňové, pokud mají dovoleno kouřit. Mládež vede ke kouření snaha podobat se dospělým. Dnes prakticky každý dospívající si zkusil zakouřit. Mladé dívky začínají, protože to dělají ty druhé a protože se to stalo mezi mládeží módou. Na začátku století ženy, až na malé výjimky, nekouřily. A když, tak jen potají nebo doma. Jen prostitutky kouřily také na ulici. Jedním z vážných následků kouření cigaret je rakovina plic. Ta byla na začátku století nemocí vzácnou, ale rozvojem kouření cigaret se stala nejčastější rakovinou mužů. V USA, kde ženy začaly masově kouřit cigarety asi o 30 let dříve než u nás, se tato rakovina stala i nejčastější rakovinou žen. Protože vzniká asi po 20 - 30 letech silného kouření, při ohromném množství dnešních mladých kuřáček čeká velké zmnožení výskytu rakoviny plic i naše ženy.

Vedle neznalosti následků kouření cigaret, vedle schopnosti nikotinu vyvolávat závislost a při dlouhé době, než se dostaví závažné příznaky, je příčinou rozšíření kuřáctví také snadnost, s kterou si může člověk kdykoli během dne i při práci cigaretu zapálit a také snadnost si cigarety opatřit. Na začátku století

ještě nedošlo, že škody z nemocí a smrtí vyvolaných kouřením jsou neporovnatelně větší. Vždyť cigarety se staly vedle nevhodné výživy přední příčinou nemocnosti a úmrtnosti v našem státu. Stačí jen uvědomit si, že kouření zaviňuje u nás ročně přes 20.000 předčasných smrtí, což je tolik, jako při nějaké válce. Je to daleko víc, než všechny infekční nemoci, smrti úrazové a násilné dohromady.

Výrobci cigaret se při svých ziscích snaží spotřebu cigaret rozšiřovat. Podle západních pramenů dávají na reklamu a propagaci kouření ročně horentní sumu čtyř miliard dolarů. Reklama se snaží uvádět kouření jako nutnou součást života, jako zvýšení úrovně života nebo jako projev spokojeného způsobu života. Peníze výrobců pronikají do politiky a do tisku. Výrobci cigaret sponzorují sporty, např. tenis, kopanou a automobilové závody. Sponzorují někdy i vědy a umění, někdy i všeobecně potřebná zařízení a snaží se uplatnit svůj vliv v kruzích politiků. Ale žádný z jejich dobrých skutků nevyváží skutečnost, že cigarety jsou přední zdravotní škodlivinou. Právě zde by mělo platit starověké „Timeo Danaos et dona ferentes“ (Bojím se Řeků, i když dary přinášejí).

Protože se dlouho věřilo, že kouření neškodí, považovaly státy výrobu a prodej cigaret za počinání rozumné a užitečné. Ale když se v druhé polovině našeho století ukázalo, jak obrovské jsou jeho následky, začínají kulturní státy kouření potírat. Jsou to jmenovitě státy severské, Kanada, USA a Anglie. Výrobci cigaret dnes obracejí svou pozornost více na státy rozvojové, kde nepoučené obyvatelstvo se hltavě vrhá do kouření cigaret, například v Číně. U nás jsou to jmenovitě mladí lidé s nižším vzděláním a mladé dívky.

Škody, které kouření provázejí, jsou obrovské. Zdravotníci v USA odhadují, že na následky kouření tam zemře ročně skoro půl milionu lidí. U nás je to, jak řečeno, přes 20.000 osob. Celá třetina našich dospělých mužů umírá na následky kouření. Mnoho z nich je ještě v aktivním věku a na vrcholu svých pracovních, odborných a osobních zkušeností. Jejich předčasná smrt významně snižují produktivitu státu. Kdyby předčasně neumírali, velká část z nich by ještě léta pracovala nebo alespoň mohla poradit svým následovníkům.

Kdyby se nekouřilo, snížil by se značně počet nemocí a smrtí, nebylo by téměř rakoviny plic a zmenšil by se počet rakovin některých jiných orgánů. Srdeční infarkty, dnes nejčastější příčina smrti dospělých, by poklesly nejméně o jednu třetinu. Průměrný věk občanů by se prodloužil o několik let, jak tomu je v nejvyspělejších kulturních státech. Kuřáctví je proto nutno potírat, ale pro řadu okolností, které kuřáctví podporují, to bude těžká úloha na mnoho let. Nutno mít na mysli, že každé snížení kuřáctví se projeví příznivě na zdraví občanů, na prodloužení průměrného věku a na finanční prosperitě státu.

Prof. MUDr. Antonín Fingerland, Dr.Sc.

Fotografie Zdeňka Menece

Předkládáme text Maimonidovy modlitby. Považujeme ji za výstižnější a univerzálnější nežli je Hippokratova přísaha, která je mnohem partikulárnější a každodenní praxí překonávána, a to nikoli jen neetickou praxí. Nejsme ostatně jediní, kdo tak soudí. Pouze v tom, že Hippokrates byl lékař, kdežto Maimonides, o půl tisíciletí po něm žijící (1135-1204), syntetikem veškerého raného středověkého myšlení a poznání, ten důvod nespočívá. Hippokratova přísaha je povoláním při bozích. Maimonidova slova jsou modlitbou k Tomu, co je nejvyšší. Nebude asi na světě dobře, dokud představitelé i jiných povolání, státníky v to čítaje, si neosvojí její podstatu (že cesta pravdy je pravou cestou pro všechny).

Jan Gayer a Rudolf Klen

MODLITBA LÉKAŘE

Pane, připravuji se na své povolání a prosím Tě, abych v něm uspěl. Vlož do mého srdce lásku pro mé poslání i lásku k těm, jež jsi stvořil. Nedopusť, abych si oblíbil zisk či abych toužil po slávě a poctách. Ochranou nechť mi jsou láska k pravdě a láska mých bližních. Snažně Tě prosím a modlím se: Nenech mě bloudit při plnění tohoto vznešeného úkolu služby Tvým lidským bytostem. Utuž mé tělo a posilni mou duši, abych byl vždy připraven pomoci, a to bohatému jako chudému, špatnému jako dobrému, těm, kteří milují i těm, kteří nenávidí; nechť mě nalézat v nemocných jen to, že to jsou nemocní lidé, lidé především. A vnukni mým nemocným, aby mi důvěřovali a spoléhali na mé znalosti, aby se řídili tím, co jim doporučím a co jim předepíše. Vykaž od jejich lůžek všechny šarlatány a pochybné rádce, kteří by se chtěli radit mezi vykonavatele téhož vznešeného poslání, ač jsou krutí a jen pro svoji pýchu a samolibost chtějí mít spolupodíl na dobrých záměrech. A veď mé srdce tak, aby naslouchalo hlasu skutečné moudrosti mých kolegů, těch, kdo si přejí dále mě vzdělávat. Neboť rozsah potřebných znalostí je tak veliký, tak hluboký ... A rovněž, Pane, dej mi sílu a obrň mé srdce proti špatným vůdcům, abych z cesty pravdy, která je tou pravou cestou pro každého, nesešel.

(MAIMONIDES, 12. STOLETÍ)

FOTOGRAF ZDENĚK MENEČ

Pravidelným „příspěvatelem“ časopisu Scan se bezprostředně po jeho založení stal známý východočeský fotograf Zdeněk Menec. U příležitosti jeho 80. narozenin PhDr. Vladimír Panoušek napsal: „Když jsme počátkem roku 1991 s malířem a grafikem Jaroslavem Chebenem uváděli do života časopis SCAN, Zdeněk Menec se k nám kamarádsky připojil. Každé povídání v jeho ateliéru nad plnými krabicemi fotografií zůstává pro mne nezapomenutelným přátelským setkáním.“

Zdeněk Menec se narodil 17. srpna 1914 v Úpici, dětství prožil v Novém Městě nad Metují, kde se v ateliéru svého strýce Františka Jansáka poprvé důvěrně seznámil s kouzlem fotografie. Vystudoval fotografii coby řemeslo a svoji profesní dráhu zahájil ve Vojenském zeměpisném ústavu v Praze. Vyzkoušel si i práci u dokumentárního filmu, kde se například setkal se štábním kapitánem Jiřím Jeníčkem, který mu zprostředkoval zkušenost fotografa z první světové války. Osudovým pak bylo v roce 1938 pracovní setkání s Karlem Plickou, kdy se Zdeněk Menec ujistil, že jeho pravou láskou jsou obrazy krajiny a architektury. Přišla však nucená pauza v podobě totálního nasazení, nicméně po skončení 2. světové války se Zdeněk Menec vydal do Krkonoš a zůstal na horách celých 27 let.

Nejvyšší hory Čech nafotografoval, zdokumentoval a zvětčil na nesčetných snímcích, které vyšly v nejrůznějších časopisech, publikacích nebo na pohlednicích, dokonce bývá i označován jako „fotograf Krkonoš“. Pro nakladatelství Orbis však fotil po celé tehdejší Československé republice, fáral i do ostravských dolů a je také například jediným, komu se podařilo vyfotografovat Petra Bezruče a zachovat nám tak jeho autentickou podobu. V 70. letech se řízením osudu Zdeněk Menec stal obyvatelem Hradce Králové. Ve svých fotografiích zachytil jak historickou, tak moderní podobu města, které mu rozhodně přirostlo k srdci.

Výčet publikací s fotografiemi Zdeňka Menece by byl hodně dlouhý, některé získaly i nejrůznější ocenění. Setkal se a seznámil s mnoha zajímavými lidmi. Nejlépe fotografa vystihl právě dr. Vladimír Panoušek, který o něm napsal: „Fotografie Zdeňka Menece nesou zřetelný otisk jeho curriculum vitae: spojují se v nich reportéřská pohotovost se smyslem pro poetičnost, ale i s pokorou a citem pro pravdu o životě člověka. I v jeho zasněných krajinách, historických zákoutích a moderních intravilánech měst cítíme totiž především přítomnost lidí.“

Zdeněk Menec zemřel 14. února 1998 v Hradci Králové.

-ju-

Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc.

Profesor Chrobák byl dlouholetým a velmi pilným autorem publikujícím v časopisu Scan. Vedle své odborné práce lékaře-hematologa si vždy našel čas na psaní příležitostných článků, ve kterých glosoval dění na fakultě, v Hradci Králové, připravoval recenze knih a velmi aktivně se věnoval také dějinám lékařství.

Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc. se narodil 11. dubna 1927 v Hrabyni u Opavy. Lékařskou fakultu vystudoval v Praze, promoval v roce 1951. V Hradci Králové nastoupil základní vojenskou službu a soutok Labe s Orlicí už neopustil. Pro práci na interní klinice si ho vyžádal hematolog doc. Libánský, a tak se tehdy MUDr. Ladislav Chrobák od září 1953 stal trvale zaměstnancem Fakultní nemocnice v HK. Ve svém profesním životě dosáhl řady úspěchů: na 1. interní klinice zřídil centrum poskytující komplexní péči hemofilikům – první svého druhu u nás, vybudoval ve Fakultní nemocnici Oddělení klinické hematologie, následně se stal krajským hematologem a vedl doškolovací a konzultační centrum pro lékaře a laboranty celého kraje. Jeho zásluhou se dostalo jméno našeho města do hematologické literatury – na základě jeho zjištění, že jedna forma hemolytické anémie je způsobena nestabilním hemoglobinem, byl (jak je zvykem) tento hemoglobin nazván podle místa zachytu *hemoglobin Hradec Králové*. Prof. MUDr. Ladislav Chrobák, CSc. se významně angažoval v odborných

společnostech ČLS JEP, na dvě funkční období byl jmenován expertem Světové zdravotnické organizace pro hematologii.

Na žádost kuvajtského Ministerstva zdravotnictví byl třikrát vyslán do Kuvajtu, kde se podílel na založení hematologické laboratoře v nemocnici Al Sabah, v nově vybudované nemocnici Mubarak Al Kabír zřídil hematologické oddělení a až do roku 1984 působil jako řádný profesor na Kuvajtské lékařské fakultě. V Čechách byl profesorem jmenován až v roce 1991 a na dvě funkční období se stal proděkanem pro zahraniční styky na Lékařské fakultě v Hradci Králové, v rámci této funkce zprostředkoval dlouholetou spolupráci s prestižní americkou Mayo Clinic. V roce 1996 na fakultě inicioval vytvoření Kabinetu dějin lékařství a sám jej aktivně vedl prakticky až do konce svého života.

Profesor Chrobák byl vynikajícím odborníkem, získal řadu ocenění za svoji práci, byl také vynikajícím učitelem, který předával své zkušenosti studentům více než 50 let, jeho publikační a přednášková činnost je více než úctyhodná. V každém směru byl mimořádnou osobností české i mezinárodní hematologie, hradecké medicíny a v neposlední řadě i našeho časopisu. Zde bychom chtěli připomenout skutečnost, že právě díky prof. Chrobákovi se podařilo vytvořit novou redakci Scanu. Jeho náhlý úmrtí v minulém roce jsme tak ztratili jednoho z nejbližších spolupracovníků.

-red-

XV. Bedrnův den se vydařil

Ve dnech 15.–17. dubna 2015 proběhl v Hradci Králové pod záštitou děkana Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a ředitele Fakultní nemocnice v Hradci Králové již 15. ročník tradičního Bedrnova dne – celorepublikového chirurgického kongresu s mezinárodní účastí. Letošní ročník, který připadl na 70. výročí zahájení výuky medicíny v našem městě, byl spolupřátán Chirurgickou klinikou LF UK a FN Hradec Králové a 2. klinikou všeobecné chirurgie a onkochirurgie Lékařské univerzity v polské Wroclawi.

Významní hosté 15. ročníku Bedrnova dne – v první řadě zleva prof. H.-K. Yang, prof. B. Lazarkiewicz, prof. Z. Grzebieniak

Bohatý odborný program byl zahájen již ve středu 15. dubna, kdy byl ve spolupráci s firmou Medkonsult CZ a BK Medical uspořádán workshop 3D endorektální ultrasonografie pod vedením doktora Thomase Kuruce z německého Wuppertalu.

Slavnostní zahájení kongresu pak proběhlo 16. dubna za účasti proděkana Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a lékařského náměstka FN Hradec Králové prof. MUDr. Vladimíra Paličky, CSc., předsedy České chirurgické společnosti prof. MUDr. Miroslava Rysky, CSc., prof. Kielana, MD, PhD z wroclawské chirurgické kliniky a dalších významných hostů.

V úvodu byli čestným členstvím České chirurgické společnosti oceněni dva dlouholetí primáři královéhradecké chirurgické kliniky, MUDr. Michal Leško, Ph.D., a MUDr. Tomáš Dědek, Ph.D. Bedrnova medaile byla z rukou přednosty zdejší chirurgické kliniky, prof. MUDr. A. Ferka, CSc., předána prof. Zygmutu Grzebieniakovi z Wroclawi a prof. Zdeňku Kalovi z Brna.

Po slavnostním úvodu zahájil odborný program svou přednáškou prof. MUDr. A. Ferko, CSc. Poukázal na význam sledování a kvalitu dat, které jsou nezbytné zejména k určení správného multidisciplinárního přístupu k léčbě onkologických pacientů. Hlavními tématy letošního kongresu byly karcinom žaludku, kolorektální karcinom, onkologická radikalita laparoskopických kolorektálních výkonů a proktologie v praktické chirurgii se zaměřením na léčbu periproktálních píštělí. V prvních dvou sekcích, věnovaných karcinomu žaludku, zaznělo několik přednášek od polských hostů, které řešily danou problematiku prakticky ze všech pohledů – od diagnostiky, přes možnosti chirurgické a onkologické léčby, až po možnosti histopatologa přispět ke správné diagnóze a stagingu onemocnění. Stejně byla přednáška předního světového chirurga zabývajícího se karcinomem žaludku – profesora Han-Kwang Yanga z jihokorejského Soulu.

Prof. Yang je vedoucím lékařem oddělení gastrointestinální chirurgie a vedoucím centra pro léčbu karcinomu žaludku v Seoul National University Hospital. Je předsedou či místopředsedou mnoha korejských i mezinárodních odborných lékařských společností, členem redakčních rad významných chirurgických časopisů s IF. O problematiku karcinomu žaludku se zajímá v celé šíři včetně základního a aplikovaného výzkumu, je hlavním řešitelem několika grantů a vedoucím multicentrických studií.

Prof. W. Kielan při přednášce o současném stavu léčby karcinomu žaludku v Polsku

Na jeho pracovišti je ročně provedeno asi 1 000 gastrektomií (z toho asi 60 % laparoskopicky), přičemž prof. Yang osobně odoperuje kolem 9 případů týdně.

V odpoledních blocích měli účastníci kongresu možnost vyslechnout si přednášky prof. Holma ze Švédska, Dr. Knola z Belgie nebo prof. Kaly z Brna. Všechny byly věnovány problematice pokročilého karcinomu rekta a technice mezorektální excize. V další části nechyběly ani názorné videoprezentace laparoskopických kolorektálních výkonů, které upozornily na technická rizika při anatomických odlišnostech a poskytly doporučení, jak se lze případných problémů vyvarovat. V závěru odborného programu prvního dne došlo i na volná sdělení týkající se převážně onkochirurgických témat.

Večer se účastníci kongresu sešli v krásných prostorách městské hudební síně. Zde byla slavnostně pokřtěna kniha *Chirurgie v kostce* z nakladatelství Grada Publishing. Jedná se o přehlednou učebnici či vademecum chirurgie z pera autorského kolektivu královéhradecké chirurgické kliniky pod vedením prof. Ferka. Toto 2. přepracované a doplněné vydání vychází po 13 letech od prvního výtisku. Poté si již posluchači mohli vychutnat brilantní hudební vystoupení Michala Prokopa a jeho přátel. Vystoupení, v němž zazněly největší hity Michala Prokopa a došlo i na bravurní kytarové a houslové improvizace, bylo skutečným pohlazením na duši. Po skončení koncertu pokračoval společenský večer v prostorách hotelu U Královny Elišky, k příjemnému neformálnímu setkání účastníků přispělo i několik hudebních formací různých žánrů.

Druhý den kongresu byl zahájen volnými sděleními, která účastníky informovala o některých méně používaných přístupech v léčbě pacientů s karcinomem žaludku či rekta. Poté již přišla na řadu proktologie. Přehled problematiky poskytla přednáška prof. Phillipse z Londýna, novější operační postupy prezentovali Dr. Wilhelm z Německa či doc. Korček ze Slovenska. Odborný program byl zakon-

čen po shlédnutí několika živých přenosů z operačních sálů, které názorně demonstrovaly výše zmíněné operační techniky.

Letošního ročníku Bedrnova dne se zúčastnilo přes 200 lékařů a zdravotních sester, v celkem 8 sekcích pak zaznělo 43 přednášek. Celý program byl doplněn o sympozium společnosti B.Braun, na němž byla představena nová linie chirurgických staplerů Touchstone. Po oba dny bylo mož-

no si prakticky na simulátoru vyzkoušet i robotický systém da Vinci Xi v rámci expozice firmy IntuitiveSurgical.

Za organizátory věříme, že se kongres vydařil po odborné i společenské stránce a že všichni, kdo přijeli do prosluněného Hradce Králové, se sem rádi vrátí – nejspíše na jaře 2017, kdy bude pořádán další, tentokrát již 16. ročník Bedrnova dne.

MUDr. Petr Lochman, Ph.D., FACS
Chirurgická klinika LF UK a FN Hradec Králové

XIX. vědecká konference Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a Fakultní nemocnice Hradec Králové

Vědecké setkání proběhlo v prostorách Výukového centra Lékařské fakulty Univerzity Karlovy dne 21. ledna 2015. Jednání konference zahájil děkan Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové, pan prof. MUDr. et RNDr. Miroslav Červinka, CSc. a ředitel Fakultní nemocnice Hradec Králové, prof. MUDr. Roman Prymula, CSc. Oba zdůraznili význam konference, která slouží jako místo prezentace výsledků vědeckých projektů, které byly řešeny v uplynulém roce na vědeckých pracovištích obou organizací. Prezentace výsledků jednotlivých projektů byly rozděleny do tří sekcí. První dvě sekce byly sestaveny z prezentací výsledků projektů podpořených grantovými agenturami (Grantová agentura Univerzity Karlovy, Grantové agentury České republiky a Interní grantové agentury Ministerstva zdravotnictví ČR), třetí sekce byla sestavena z prezentací projektů podpořených operačními programy Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.

Prvním sdělením byla prezentace MUDr. V. Mezery, který se věnoval vlivu epigalokatechingalátu (EGCG) na regeneraci jater potkanů po parciální hepatektomii (GAUK 668512), Mgr. Eva Peterová seznámila s vlivem růstového faktoru fibroblastů FGF-1 na expresi genů v jaterních myofibroblastech (GA UK 699912). Na diferenciaci kmenových buněk zubní pulpy dočasných zubů se zaměřila MDDr. Tereza Suchánková Kleplová (GA UK 304313). Mgr. Hana Hřebíková se zaměřila na přípravu decelularizovaných tkáňových skafoldů pro osídlení kmenovými buňkami (GAUK 736213 LF). Mgr. Monika Drastíková se věnovala molekulárně biologickým vyšetřením somatostatinových receptorů 1 a 4 a estrogenového receptoru u klinicky afunkčních adenomů hypofýzy (GA UK 723912) a Mgr. Alžběta Filipová se zaměřila na molekulárně biologické změny primární řasinky a jejich význam v procesech nádorové progresse a rezistence (GA UK 2094214).

Ve druhé sekci byly představeny výsledky projektů, které byly podpořeny prostředky Interní grantové agentury Ministerstva zdravotnictví České republiky a Grantové agen-

tury České republiky. MUDr. Josef Bis, Ph.D. prezentoval výsledky projektu Ischemicko reperfuze poškození u akutního infarktu myokardu (IGA MZ ČR NT/13709-3/2012), prof. MUDr. Stranislav Mičuda, Ph.D. přednesl výsledky projektu Patofyziologie nádoru prsu a její ovlivnění rostlinnými protinádorovými látkami, boldinem a alfa tomatinem (IGA MZ ČR NT/13473-3/2012), MUDr. Roman Šafránek, Ph.D. prezentoval výsledky projektu Optimalizace hemodialyzační strategie z hlediska vlivu na minerálovou a kostní nemoc při chronickém onemocnění ledvin (IGA MZ ČR NT/11355-4/2010). Prof. MUDr. Jiří Horáček, CSc. seznámil s výstupy projektu Vztah hormonů štítné žlázy k hemostáze a hemokoagulaci u pacientů s karcinomy štítné žlázy (IGA MZ ČR NT/13535-3/2012) a MUDr. Pavel Tomšík, Ph.D. prezentoval výsledky projektu Využití tomatinu, alkaloidu z rajčat, v léčbě zhoubných nádorů (GA ČR P303/12/P536). Ve třetí sekci byly prezentovány výsledky projektů, které byly podpořeny prostředky operačních programů MŠMT (OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost) a IRP MŠMT. Součástí konference byla i prezentace posterových sdělení. Přehled abstrakt přednesených sdělení a také přehled všech v současnosti řešených projektů je možné nalézt ve sborníku abstrakt na webu naší lékařské fakulty (ftp://orbis.lfhk.cuni.cz/Konference_LF_a_FN/Sborniky_vedeckych_konferenci/VK2014.pdf).

S potěšením lze konstatovat, že všechny ukončené projekty byly řešeny na vysoké úrovni, jejich řešení si vyžádalo velmi častou, velmi úzkou spolupráci obou organizací a jejich výsledky umožnily vznik významných publikací v impaktovaných časopisech, neboť vědecká činnost a její podpora je jednou ze základních aktivit a cílů Lékařské fakulty UK v Hradci Králové a jejího nejbližšího partnera, Fakultní nemocnice Hradec Králové. Tato konference tak přispívá k rozvoji této spolupráce.

Prof. MUDr. Radek Pudil, Ph.D.

**V uplynulém období oslavili své životní jubileum,
ke kterému jim dodatečně blahopřejeme,
tito vedoucí pracovníci FN a LF UK:**

60 let

Mgr. Jiří Kotlář, vedoucí Nemocniční lékárny, FN HK

65 let

prof. MUDr. RNDr. Miroslav Červinka, CSc., děkan Lékařské fakulty UK v Hradci Králové

XIX. HRADECKÉ GASTROENTEROLOGICKÉ A HEPATOLOGICKÉ DNY IX. MEZINÁRODNÍ ENDOSKOPICKÝ WORKSHOP

Další významnou odbornou akcí pořádanou k 70. výročí založení naší fakulty byly XIX. Hradecké gastroenterologické a hepatologické dny a IX. mezinárodní endoskopický workshop (19.–20. března 2015). Jedná se o tradiční celostátní jarní setkání gastroenterologů, hepatologů, chirurgů a onkologů. Letošní kongres zahájil prof. Prymula, ředitel Fakultní nemocnice. Atraktivní odborný program přilákal více než 300 registrovaných účastníků z celé České republiky. Hlavním zahraničním hostem byl v letošním roce profesor Matthew Banks (University College London), který patří mezi nejvýznamnější současné evropské gastroenterology a gastrointestinální endoskopisty.

Prof. Kopáčová a prof. Banks v přestávce endoskopických přenosů Mezinárodního endoskopického workshopu.

Odborný program byl rozdělen do dvou částí. První den proběhl velmi zdařilý endoskopický workshop s live-video přenosem z endoskopického pracoviště II. interní gastroenterologické kliniky do Výukového centra LF UK. V průběhu celodenního maratonu se uskutečnilo celkem 15 špičkových endoskopických výkonů. Prof. Rejchrt vysvětlil a prakticky předvedl možnosti endoskopické nekrektomie u pacienta s těžkou akutní pankreatitidou. Takovéto závažné komplikace musely být v minulosti řešeny chirurgicky. Prof. Banks a dr. Kohoutová (Hradec Králové) provedli dva náročné výkony radiofrekvenční ablace u pacientů s dysplastickým Barrettovým jícnem. Prim. Douda a prof. Rejchrt ukázali možnosti použití metalických a bio-degradabilních stentů v endoskopické léčbě kaustického poranění jícnu. Endoskopické slizniční resekce rozsáhlých, plošně se šířících časných kolorektálních neoplázií patří mezi nejobtížnější endoskopické výkony. Takováto kurativní resekce je spolehlivou prevencí progresu onemocnění do pokročilého karcinomu, který má významně horší prognózu a jeho léčba je ekonomicky řádově nákladnější. Na letošním workshopu tyto náročné endoskopické výkony excelentně provedli prof. Kopáčová, prim. Douda, dr. Cyrany a dr. Tachecí (Hradec Králové). Novou metodu cholangioskopie pomocí sofistikovaného zařízení SpyGlass u pacienta s hepatikolitiidou představili prim. Urban (Ostrava) a dr. Repák (Hradec

Králové). Hradecká II. interní klinika byla prvním pracovištěm v ČR, které zavedlo do klinické praxe dvoubalnovou enteroskopii. Jedná se o složitou metodu, náročnou pro pacienta i pro lékaře. Prof. Kopáčová ukázala terapeutické využití při dilataci stenóz tenkého střeva (u Crohnovy choroby) a dr. Tachecí pak u ošetření cévních malformací (u nemoci Renduho-Oslerovy-Weberovy). Většinu případů Zenkerových divertiklů jícnu je možno v současné době řešit endoskopicky, jak i na letošním workshopu velmi zdařile předvedl dr. Cyrany. Téměř vždy se jedná o osoby vysokého věku, pro které tato mini-invazivní metoda představuje menší zátěž a rizika (ve srovnání s „klasickým“ chirurgickým zákrokem), a přináší pacientovi prakticky okamžitou úlevu od polykacích potíží. Cystické nádory pankreatu představují heterogenní skupinu onemocnění s odlišným nádorovým potenciálem a různým biologickým chováním. Dr. Repák ukázal přínos endoskopické ultrasonografie v diagnostice a diferenciální diagnostice těchto lézí. V průběhu celého endoskopického workshopu měli posluchači v auditoriu Výukového centra možnost bezprostřední interaktivní diskuse s endoskopisty i moderátory. Všichni oceňovali také špičkovou technickou kvalitu všech endoskopických přenosů.

Odpolední část prvního dne a celý druhý den kongresu byly věnovány přednáškám, odeznělo celkem 30 sdělení v celkem 7 tematických blocích. V přednášce state-of-the-art se prof. Banks věnoval diagnostice, léčbě a surveillance Barrettova jícnu. Jedná se o závažný medicínský problém. Barrettův jícen, jako komplikace refluxní choroby jícnu, je prekancerózou, jejíž prevalence trvale stoupá. V hepatologické sekci doc. Urbánek (Praha) informoval o nových perorálních virostaticích v léčbě chronické virové hepatitidy C. Jsou vysoce účinná u všech skupin pacientů, mají minimální nežádoucí vedlejší účinky a jejich bezpečnostní a rezistenční profily jsou vynikající. Doc. Brůha (Praha) se věnoval problematice jaterní fibrózy, zdůraznil, že zásadní je odstranit příčiny onemocnění, protože dosud není k dispozici žádná specifická terapie. Prim. Trunečka (Praha) shrnul současný stav transplantace jater v České republice. Prof. Špičák (Praha) se v přednášce state-of-the-art věnoval otázce akutní pankreatitidy komplikující endoskopickou retrográdní cholangiopankreatikografií (ERCP). Prof. Kopáčová přiblížila velmi složitou problematiku cévních lézí tenkého střeva, a to jak vrozených, tak i získaných (ty jsou častější). Obtížná je jak diagnostika, tak i endoskopická terapie. Velké pozornosti se těšily přednášky věnované idiopatickým střevním zánětům. Autoprotilátkové odpovědi se ve svých přednáškách věnovali doc. Zbořil (Brno) a prim. Douda. Prof. Lukáš (Praha) přiblížil biosimilární léky v terapii Crohnovy choroby a ulcerózní kolitidy a v další přednášce informoval o nových postupech konvenční farmakoterapie idiopatických střevních zánětů. Prim. Douda se ve své další přednášce soustředil na golimumab, novou monoklonální protilátku proti TNF-alfa, jako možnost záchranné léčby u těžké formy ulcerózní

Prof. Banks při své přednášce o Barrettově jícnu ve Výukovém centru LF UK.

kolitidy. Metabolický syndrom představuje rizikový faktor také pro choroby gastrointestinálního traktu, zejména pro kolorektální karcinom. Této problematice se věnovali ve svých přednáškách prof. Dítě (Ostrava) a dr. Grega (Praha). Zásadní byla přednáška prof. Rejchrt rekapitulující ukazatele kvality digestivní endoskopie. Tyto ukazatele kvality jsou jednak obecně platné pro všechny endoskopické výkony a dále pak specifické pro gastroskopii, koloskopii, ERCP a endoskopickou ultrasonografii. Ukazatele kvality se dále dělí na preprocedurální, intraprocedurální a postprocedurální. Prof. Zavoral (Praha) informoval o výsledcích národního programu screeningu kolorektálního karcinomu v České republice. Dr. Voška (Praha) informoval o prvních výsledcích probíhající multicentrické české studie endoskopické terapie Barrettova jícnu s nízkým stupněm dysplázie. Do studie jsou zapojena pracoviště z Prahy, Brna, Olomouce a Ostravy-Vítkovic. Prim. Urban (Ostrava) shrnul unikátní výsledky svého pracoviště v terapii povrchových neoplastických lézí žaludku endoskopickou submukózní disekcí. Dr. Cyrany informoval o santonové enteropatii, nově roz-

poznané komplikaci terapie telmisartanem. Celý odborný program provázela bohatá diskuse ke všem přednáškám, neformální diskuse pokračovala i v kuloárech. Účastníci kongresu také využili rozsáhlé výstavy farmaceutických a biomedicínských firem k získání řady nových důležitých informací pro svoji další práci.

Stejně jako v minulých letech i v letošním roce bezchybnou praktickou a logistickou organizací celé akce zajistila Agentura dr. Volemana. V doprovodném programu kongresu se již tradicí stal podvečerní „Běh proti kolorektálnímu karcinomu“. Letošní, již pátý ročník, i tentokrát připravil a zorganizoval J. Cyrany. Běh se stal vítanou příležitostí k relaxaci a zábavě po náročném vzdělávacím programu a zároveň předvedl účastníkům zajímavá místa Salónu republiky. Nosnou myšlenkou je však popularizace boje proti kolorektálnímu karcinomu a zdravého životního stylu, který je důležitou součástí této strategie. V Severní Americe je právě měsíc březen věnován prevenci kolorektálního karcinomu (Colorectal Cancer Awareness Month). Znak našeho běhu s modrou stuhou sdílíme s úspěšným belgickým multi-mediálním projektem Stop Colorectal Cancer, který založil Luc Colemont, gastroenterolog z nemocnice Sv. Vincenta v Antverpách. I letos přijal pozvání k účasti také náš zahraniční host prof. Matthew Banks. Trasa opět vedla podél Labe kolem architektonických skvostů našeho města. Běhu se zúčastnila dvacítká sportovců z celé republiky, které neodradil rychlý soumrak nad Hradcem Králové. Ve startovním poli nechyběl ani předseda České gastroenterologické společnosti prof. Milan Lukáš a první místopředseda ČGS prim. Ondřej Urban. A kdo byl vítězem? Nejrychlejší byl Matthew Banks (49), který absolvoval čtyřkilometrovou trať v čase 17:49.

Hradecké gastroenterologické a hepatologické dny opět ukázaly českou gastroenterologii v nejvyšší kvalitě a naznačily také cesty jejího dalšího rozvoje. Ohlédnutí za letošním kongresem je možno ukončit pozváním na ten příští, jubilejní dvacátý, který se v Hradci Králové uskuteční v příštím roce ve stejném termínu.

Jan Bureš, Jiří Cyrany
fotografie: Stanislav Rejchrt
II. interní gastroenterologická klinika

Odborné akce pořádané pracovišti FN a LF UK, které se uskuteční v následujícím období:

5.–6. 6. 2015	XIII. mezikrajský seminář pneumologů 3 krajů Alfa resort, Deštné v Orlických horách
10. 9. 2015	XIII. Soudnělékařské dny pro orgány činné v trestním řízení Centrum Aldis, Hradec Králové
10.–11. 9. 2015	Multioborové sympóziu: Problematika krční páteře pořádá Neurochirurgická klinika v Lázních Běláhrad
11. 9. 2015	Praktický nácvik šicích metod a technik pořádá klinika ORL v Aesculap Akademii, Hradec Králové
16. 9. 2015	Regionální setkání dermatovenerologů Výukové centrum LF UK HK ve FN Hradec Králové
17.–19. 9. 2015	Výroční sjezd české oftalmologické společnosti Centrum Aldis, Hradec Králové

XXV. workshop pracovní skupiny Intervenční kardiologie České kardiologické společnosti

Ve dnech 16. a 17. dubna 2015 se v aule Univerzity Hradec Králové konal výroční XXV. workshop pracovní skupiny Intervenční kardiologie České kardiologické společnosti. Tento tradiční mítink se v tomto roce konal u příležitosti 70. výročí založení Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a současně byl věnován panu docentovi Jiřímu Endrysovi, který v letošním roce dovrší 90 let a patří mezi nejvýznamnější české kardiology a intervenční kardiology.

Prof. MUDr. Jozef Mašura, CSc.

Setkání se zúčastnilo 250 lékařů, sester a techniků, kteří se věnují intervenční kardiologii. Sjezd byl mezinárodní, významnými hosty a gratulanty Jiřímu Endrysovi byli profesor Horst Sievert z Frankfurtu nad Mohanem, profesor Jozef Mašura z Bratislavy a doktor Vinayak Bapat z Londýna.

Během sjezdu zazněla řada přednášek a diskusí na závažná témata aktuální intervenční kardiologie. Jednou z hlavních součástí workshopu jsou tradičně živé přenosy z katetizačních sálů. Během letošního workshopu bylo realizováno celkem 10 přímých přenosů z katetizační laboratoře. Na těchto výkonech se podíleli nejen pracovníci naší kliniky, ale i nejvýznamnější intervenční kardiologové z celé České republiky. Jeden z výkonů provedl i profesor Sievert z Frankfurtu nad Mohanem.

Během přímých přenosů byly představeny některé technické novinky jako nejnovější katetizačně implantovaná chlopeč Edwards Sapien S3, která byla implantována do aortální pozice, dále nový typ zařízení pro uzávěr ouška levé síně - Amplatz Cardiac Plug Amulet a nový systém pro měření funkční koronární rezervy. V rámci přímých přenosů probíhala velmi živá diskuse nad způsobem a provedením jednotlivých výkonů, jejich přednostmi a případnými nedostatky.

Součástí workshopu byla rovněž sesterská sekce, ve které se prezentovala většina katetizačních laboratoří České republiky. Přednášky našich sester a techniků byly velmi kvalitní.

Doc. MUDr. Jiří Endrys, CSc., prof. Dr. med. Horst Sievert

V pátek 17. dubna 2015 pak proběhla sekce mladých kardiologů, kde zkušení intervenční kardiologové z českých katetizačních laboratoří předávali své znalosti z intervenční kardiologie mladým kolegům připravujícím se k atestaci v oboru kardiologie.

Sjezd celkově vyzněl velmi dobře. Velký dík patří všem lékařům, sestřám i paní Fajtové ze sekretariátu, kteří se podíleli přímo na organizaci, stejně tak i všem pracovníkům kliniky, kteří zajistili pacienty k přímým přenosům. Rovněž je nutné poděkovat paní Tiché z České kardiologické společnosti, která nesla největší tíhu organizace sjezdu.

Velké poděkování bych pak velmi rád směřoval na paní prorektorku Univerzity Hradec Králové PaedDr. Moniku Žumárovou, Ph.D., která umožnila konání akce v prostorách auly univerzity.

Josef Štásek, Jaroslav Dušek

UKÁZKY NOVINEK V LÉKAŘSKÉ KNIHOVNĚ:

BENEŠ, Jiří, Jaroslava KYMPLOVÁ a František VÍTEK. Základy fyziky pro lékařské a zdravotnické obory: pro studium i praxi. 1. vyd. Praha: Grada, 2015. 224 s., [4] s. obr. příl. ISBN 978-80-247-4712-5.

Kniha se na rozdíl od učebnic lékařské biofyziky věnuje detailněji základům fyziky

potřebným k pochopení fyzikálních procesů uplatňujících se v lidském organismu a fyzikálním jevům, které jsou podstatou diagnostických a vyšetřovacích metod. Barevná, bohatě obrazově dokumentovaná publikace (více než 140 obrázků a 20 tabulek) je určena pro studenty vysokých škol lékařských a jiných medicínských oborů (fyzioterapie, všeobecná sestra, intenzivní péče a dalších).

HISTORIE MEDICÍNY VE FILATELII (25)

Z archivu M. Vostatka

AVICENNA – „KNÍŽE LÉKAŘŮ“ STŘEDOVĚKU

Abú Alí ibn Sína je v Evropě znám pod svým polatinštěným rodinným jménem Avicenna. Narodil se roku 979 v Buchaře v Persii, dnes v Uzbekistánu. Ačkoliv je Avicenna znám převážně jako lékař, ve svých dílech se zabýval i filozofií, přírodními vědami, islámským právem či básnictvím.

Jeho nejslavnějším spisem je pětidílný „Kánon medicíny“ – encyklopedické dílo shrnující zkušenosti řecké, římské, byzantské, perské a indické medicíny a vlastní poznatky. V první knize se uvádí přehled jednotlivých oborů medicíny a příčiny chorob, ve druhé léčiva (celkem 811 léčivých drog a minerálů), ve třetí všeobecně nemoci tělních ústrojí, směrem od hlavy k patě, ve čtvrté jednotlivé interní

a chirurgické nemoci, a konečně v páté příprava a užívání léků.

Velkou důležitost přikládal Avicenna zevním příčinám chorob. Například při vysvětlování infekčních nemocí vyslovil geniální předpoklad, že jejich příčinou je neviditelné „agens“, přenášené vodou nebo vzduchem. Proto v boji proti infekčním nemocem doporučoval izolaci pacientů, převažování pitné vody a dodržování hygieny.

„Kánon“ byl z arabštiny přeložen do latiny a hebrejštiny a stal se hlavní učebnicí medicíny na evropských univerzitách až do počátku 18. století.

Avicenna zemřel roku 1037 v Hamadanu a je tam pochován.

Známku vydala pošta NDR v roce 1952.

Česká asociace sester ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Hradec Králové, Oddělením ošetřovatelství LF UK Hradec Králové, Nadací pro rozvoj v oblasti výživy, metabolismu a gerontologie pořádají

XXI. KRÁLOVÉHRADECKÉ OŠETŘOVATELSKÉ DNY

10.-11. 9. 2015 UNIVERZITA HRADEC KRÁLOVÉ

HLAVNÍ TÉMATA:

Aktuality z oboru ošetřovatelství
Komplexní péče o onkologického pacienta
Bolest
Péče o rány
Ošetřovatelská péče v klinických oborech
Vzdělávání

UZÁVĚRKA PRO PŘÍJEM ABSTRAKT: 30. 6. 2015

Aktuální informace a přihláška na www.hanzo.cz/osdny

PŘEDBĚŽNÝ PROGRAM (přednášky):

čtvrtek 10. 9. 2015 – 9.00–17.30, pátek 11. 9. 2015 – 8.30–14.00

POPLATKY

	VČASNÁ REGISTRACE DO 16. 8. 2015		POZDNÍ REGISTRACE OD 17. 8. 2015 A NA MÍSTĚ	
	Jednodenní účast	Dvoudenní účast	Jednodenní účast	Dvoudenní účast
Člen ČAS*	400,- Kč	500,- Kč	600,- Kč	800,- Kč
Člen ČAS region HK*	Zdarma	Zdarma	Zdarma	Zdarma
Nečlen ČAS	600,- Kč	800,- Kč	800,- Kč	1.300,- Kč
Student do 26 let	200,- Kč	400,- Kč	200,- Kč	400,- Kč

*zaplacený poplatek pro rok 2015

Studentské akce

...nejen studiem žije medik!

Prezentace národů nazvaná Culture Day 2015 se konala v neděli 12. dubna ve velkém sále Adalbertina. Hlavním organizátorem byla International Student Union (ISU-LFHK) a podtitul zněl – Domov je tam, kde je srdce. Nutno však říci, že tato akce byla velkým potěšením pro smysly chuťové a čichové, protože nabízela v první řadě množství ukávek jednotlivých národních kuchyní, samozřejmě včetně ochutnávky. Svoje prezentace představili studenti z Německa, Švédska, Thajska, Saudské Arábie, Indie, Mexika, Thajska, Tatarstánu, Uzbekistánu a nechyběli ani zástupci České a Slovenské republiky. Nabídka jídel byla nepřeborná, a bylo možné uspokojit v podstatě jakékoliv chuťové přání.

A tak se ochutnávalo a diskutovalo o názvech jídel, jejich přípravě a složení.

Smyslem akce bylo nejen ochutnat, ale také se něco dozvědět. Informační panely měly návštěvníkům představit jednotlivé země, ani tady se kreativně meze nekladly. A tak úroveň informačních panelů se pohybovala od profesionální grafiky až po lehkou recesi. Smíšená družstva studentů si pak změřila svoje znalosti ve vědomostní soutěži zaměřené především na prezentované země. Není snad třeba zdůrazňovat, že více než o soutěžení, šlo hlavně o zábavu a příjemné nedělní odpoledne.

-ju-

Noční míčový turnaj – „12tihodinovka“

V noci z pátku 10. 4. na sobotu 11. 4. (21–9 hodin) se sešlo v tělocvičně FVZ v Heyrovské ulici celkem 17 nadšenců z řad studentů a zaměstnanců Univerzity Karlovy v Hradci Králové, aby si vyzkoušeli, jaké to je sportovat celých 12 hodin v průběhu noci. Na programu byly míčové hry – florbal, basketbal, futsal a volejbal. Tyto sporty se střídaly vždy po 60 minutách hry a na každý další zápas se losovaly nové týmy. Takže spolu hráli vždy jiní spoluhráči. Za vítězství dostali všichni hráči daného týmu vždy 1 bod. Nakonec všichni ve zdraví přežili. Kdo byl se silami v koncích, na chvíli si zdřímnul a pak pokračoval dál. Konečné pořadí bylo sestaveno po sečtení všech bodů. Celkem s devíti vítězstvími obsadil první místo Michal Dunda, s osmi výhrami získali druhé místo Martin Doseděl, Zuzana Drobná a Robert Šrejma. *Michal Dunda, Katedra tělesné výchovy UK*

Ve zdravém Hradci zdravý zub

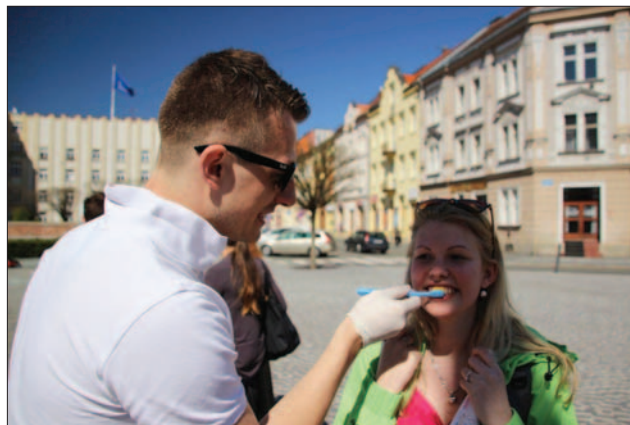
Dne 21. 4. 2015 se konal na Masarykově náměstí v Hradci Králové již osmý ročník celorepublikové preventivní akce nazvané „Ve zdravém městě zdravý zub“. Tuto akci, která proběhla pod záštitou Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Hradci Králové a která se každoročně setkává s pozitivními ohlasy jak z řad pořádajících studentů, tak z řad návštěvníků, pořádala stejně jako v předchozích letech studentská organizace Sdružení studentů stomatologie České republiky (SSSČR).

Téměř 40 dobrovolníků z druhého až pátého ročníku studia zubního lékařství se snažilo přiblížit kolemjdoucím současné trendy v péči o chrup a ústní dutinu, neboť cílem jejich snažení bylo přispět ke zlepšení orálního zdraví a rozšířit povědomí o možnostech moderního zubního lékařství. K tomuto cíli jim dopomáhaly nejen jejich studiem nabyté znalosti, ale také hygienické pomůcky, mezi nimiž byly zubní, mezizub-

ní a jednosvazkové kartáčky, zvětšené demonstrační čelisti s kartáčky, speciální ústní vody, barevné detektory plaku a mnoho ilustračních letáků znázorňujících vhodné techniky čištění zubů.

První „natěšený“ zájemce zamířil k našemu stanovišti už v 7:45 h, musel si ale počkat, protože akce oficiálně začínala v 9:00 h. Každému návštěvníkovi, který se u nás zastavil a projevil zájem o danou problematiku, byla řádně vysvětlena a také předvedena správná technika čištění zubů na zvětšeném modelu chrupu pomocí zvětšeného kartáčku. Nejčastěji byla předváděna modifikovaná Bassova čistící metoda, následně pak byla pod dohledem studenta nacvičena přímo v ústech dotyčného. Měl-li návštěvník zájem, přešlo se i k praktické ukázce a nácviku použití mezizubního

kartáčku (v opačném případě bylo osvětleno, že používání mezizubních pomůcek je téměř stejně důležité jako používání běžného zubního kartáčku). Mnoha návštěvníkům, kteří byli neochvějně přesvědčeni o tom, že jejich péče o dutinu ústní je zcela dostatečná, bylo pomocí barevného detektoru zubního mikrobiálního povlaku ve většině případů dokázáno, že v technice jejich hygienického snažení je stále ještě pomyslný prostor pro jeho zlepšení. Nejčastěji se návštěvníci ptali, podle čeho si mají vybírat zubní kartáček a pastu a jaké v nich jsou rozdíly. Další otázky směřovaly na ústní vody a jejich význam, bělení zubů, obnažené zubní „krčky“, krvácení dásní a „paradentózu“.

Zdařilá akce byla ukončena až o půl šesté večer, zanedlouho poté, co byly zcela rozdány všechny hygienické pomůcky, kterých v součtu bylo přes 500 kusů. O událost projevoval zájem více než 650 kolemjdoucích, včetně jedné školní třídy, především pak mnoho maminek s dětmi. Domníváme se, že naše akce nebyla přínosná jen pro návštěvníky, ale také pro účastníky se studenty zubního lékařství, kteří měli příležitost vyzkoušet si v praxi komunikaci se svými budoucími pacienty. Nebylo pro ně snadné oslovovat kolemjdoucí a diskutovat s nimi tak, aby celou problematiku vysvětlili objektivně, komplexně a přesto dostatečně jednoduše, aby posluchače zaujali a udrželi jeho pozornost. Je nutné neustále zvyšovat povědomí veřejnosti o možnostech zubní péče a o nezbytnosti udržení dobrého zdraví dutiny ústní v rámci celkového zdraví.

*Lukáš Kazda
2. roč. zubního lékařství LF UK HK*

Ve čtvrtek 23. 4. 2015 se uskutečnil 2. ročník akce **Nábřeží vysokých škol**. Naši studenti se prezentovali ukázkami první pomoci, správného způsobu čištění zubů, zájemcům měřili krevní tlak a obsah tuku v těle, pro děti byla určena Nemocnice pro medvídky.

CO TAKÉ ZAZNĚLO V SENÁTU ...

Každý ze senátorů někdy chodil do školy, takže si myslí, že školství rozumí. Proto bývá k této problematice mnoho zasvěceně diskutujících. Nejinak tomu bylo i při projednávání **Návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (tzv. školský zákon)**. Takto vznikají zásadní právní zmetky, často přímo nesmysly. Třeba: střední školy významnou měrou rozhodují o tom, co a jak budou učit, ale maturitní zkoušky jsou jednotné a vytváří je ministerstvem školství vybraná soukromá organizace!! **Nezbývá, než souhlasit se slovy Winstona S. Churchilla: „Když zasedá parlament, tak si člověk není jist svými právy, ani majetkem.“**

Tentokrát se rozsáhlá diskuse týkala mimo jiné zákazu nabídky tzv. „nezdravých“ potravin a tekutin ve školních automatech. Jako obvykle mne zaujala slova **senátora Jaroslava Kubery (člena ODS)**: „Já jsem si právě vzal pít (v ruce držel pivo), abych dodržoval zdravý pitný režim, protože mám v žaludku křeče, a tohle je na ně nejlepší lék.“ (Předsedající do mikrofonu podotkl: Tak ještě cigárko, pane senátore, co. Smích.) Pan senátor, sám silný kuřák, pokračoval: „Mnoho lidí snídá třeba müsli tyčinku, ale která je ta zdravá? Když bude slazená cukrem, tak ji úředník vyřadí, když bude slazená medem, tak ji zařadí mezi ty zdravé. Celé to je absolutně nesmyslné. Nebudu už nadále používat výstižné výrazy »dobroseři«, a aby to bylo genderově vyrovnané také »dobroserky«. Dnes použiji slušnější název »dobrotrusi« a »dobrotrusky«. Přemnožují se nám jako králíci. A není to jenom tento zákon. A stále chtějí konat dobro. To už není k vydržení! Brusel – to je přímo »dobropřujem«. Dennodenně tvoří další směrnice, které na nás mají páchat dobro.“

Když dostala slovo paní senátorka **Milada Emmerová (členka ČSSD)**, tak v jednacím sále náhle zazvonil, v lavici nepřítomného senátora, mobil. Předsedající **místopředseda Senátu Zdeněk Škromach** požádal pana senátora Kratochvíla, aby si svůj mobil s řehtající melodií nosil u sebe, aby nám tady neřehtali koně. „Sice jsme v »Konírně« (neoficiální název Jednacího sálu Valdštejnského paláce), ale přesto si myslím, že není příliš důstojné, aby se nám tady ozývaly zvuky ptáků a koní. Děkuji panu senátorovi, že zajistil vypnutí svého mobilu. Prosím, paní senátorko, pokračujte, omlouvám se.“

Senátorka Milada Emmerová: „Mně to popravdě vylekalo, že je to nějaký poplach, zcela jsem ty zvuky nerozeznala, že jsou zvířecí – (smích v Jednacím sále) a pokračovala. To, že návrh zpracovalo ministerstvo školství ve spolupráci s ministerstvem zdravotnictví, dává určitou záruku, že tam budou jen správné přídavky anebo svačiny, jak bychom to nazvali. Odstraňování automatů je sice možné, ale také **je možné dnešní automaty dát do ředitelny**, aby je mohli používat pouze dospělí, kteří popíjejí třeba kávu i vícekrát denně.“

Jako bývalý nezávislý Senátor PČR bych asi navrhnul, aby si v „ředitelských automatech“ bylo možno koupit kromě kávy i cigarety, alkohol, další dopingové medikamenty a možná i prezervativy. Jinak učitelé v českých základních školách nepřežijí a jako druh vymřou!

Ze stenografického záznamu jednání 7. schůze Senátu PČR, jež proběhla dne 19. 3. 2015, zpracoval Karel Barták

Kresba Michael Marčák

UKÁZKY NOVINEK V LÉKAŘSKÉ KNIHOVNĚ:

TÁBORSKÝ, Miloš. Interní propedeutika. Praha: Mladá fronta, 2014. 397 s. Edice postgraduální medicíny. ISBN 978-802-0432-070.

Kolektiv velmi zkušených autorů vytvořil moderní učebnici, která je přehledná a praktická pro všechny

studující všeobecného lékařství na lékařských fakultách. V době, kdy se restrukturalizuje vnitřní lékařství a vymezuje se proti subspecializacím, které léčí dílčí problémy, nikoliv však člověka a jeho skutečné potřeby, je tento přístup návratem ke kořenům oboru. Text je doplněn velkým počtem didakticky orientovaných obrázků, schémat a tabulek, jež usnadní orientaci a přispějí k zapamatování klíčových momentů daných kapitol.

Vzpomínka na Ing. Petra Steklíka

Koncem března 2015 zemřel Ing. Petr Steklík, bývalý vedoucí investičního odboru FN HK. Byl známou a nezapomenutelnou osobností nemocnice a prohrál boj s dlouholetým onemocněním, se kterým se potýkal snad dvacet let. Dlužno dodat, že bojoval velmi chlapsky a úspěšně, stejně tak, jak žil svůj celý život. Protože patřil k mým nejbližším spolupracovníkům, dovoluji mi, abych alespoň krátce vzpomenu na to, čím se úspěšně podepsal na velkém stavebním rozvoji nemocnice v době, která byla dynamická a přinášela velké

výzvy a možnosti, ale mnohde i rizika, která vedla ke zklamání a dramatickým finančním zvrátům odvážných projektů.

S Petrem jsem se seznámil někdy okolo roku 1993, když jsem se začal pohybovat v blízkosti vedení nemocnice a kdy se rodily první myšlenky na propojení jednotlivých budov hlavního areálu nemocnice. Tehdy již byl hotov projekt onkologie jako další izolované stavby, jak to tradiční pavilónový koncept nemocnice vyžadoval. Izolované budovy měly v minulosti své výhody. Zabraňovaly šíření infekcí a umožňovaly vytváření parkových zón, kde dlouho hospitalizovaní pacienti mohli mít alespoň trochu kontakt s vnějším prostředím. Moderní době již tolik nevyhovují, protože požadavku úzké mezioborové spolupráce brání nezbytnost vystupování do vnějšího prostředí, a to i za špatného počasí.

V hradeckém areálu však nebylo propojení podzemními tunely cenově reálné díky blízkosti Labe a vysoké spodní vodě. Dobrý známý prof. Jiřího Kvasničky, královéhradecký architekt Bedřich Falta, proto po pár diskusích na toto téma cvičně naskicoval propojovací plato mezi terasou chirurgie a připravované onkologie na úrovni prvního patra, pod kterým bylo parkoviště, a na jižním okraji směrem ven od města propojovací budovu s pracovišti pro společný komplement. Ing. Steklík myšlenku potřeby úzké komunikace personálu nemocnice a transportu pacientů velmi dobře pochopil, a i když se v té době nemohla realizovat pro riziko ohrožení financování onkologie, již nezapadla. Nakonec se v jiné podobě realizovala při stavbě pavilonu interních oborů na přelomu tisíciletí, kdy byl již koncept jakéhosi funkčního monobloku plně rozvinut.

Vzpomínám si, že první nová stavba, u které jsme se společně s Petrem Steklíkem společně fotografovali, byl pavilon Rehabilitační kliniky ve Staré nemocnici. První projekt, na kterém jsme již plně spolupracovali, byl pavilon laboratorních oborů. To byly začátky dlouhé éry řady úspěšných projekčních a stavebních akcí. Pod dohledem Ing. Steklíka vznikla nejen celá řada dalších pavilónů a skvělých rekonstrukcí, ale zejména dlouho připravovaný generel celého areálu FN. Podle tohoto dlouho diskutovaného dokumentu, který inicioval technický náměstek RNDr. Josef Židů, se ještě i dnes plánuje nová výstavba, a díky němu se nemocnice jak funkčně, tak architektonicky proměnila v moderní, velmi příjemnou a atraktivní zónu, kde působili skvělí architekti a zdatní stavbaři.

Nelze pominout, že během dlouhých let, kdy Petr Steklík výstavbu ve FN HK řídil a ovlivňoval, došlo také k úžasnému rozvoji stavebních technologií, které kvalitu budov posunuly výrazně dopředu. Byly investičním odborem nadšeně sledovány, a kde to technicky šlo a ekonomika dovolila, byly progresivně vy-

užívány. Vedle toho, a to už byla kolektivní zásluha celé nemocnice, se postupně podařilo vytvořit velmi solidní a profesionální skupinu lidí ze sféry zdravotníků i správy nemocnice, včetně Petra, která se vždy pružně formovala podle typu připravovaného pracoviště. Zkušenosti a znalosti těchto pracovníků umožnily připravovat projekty i stavby tak, aby výsledné produkty byly pro potřeby medicíny vysoce funkční, cenově racionální a přitom kvalitní. Areál se přetvářel do jakési nové urbanistické logiky, maximálně se potlačila finanční

i právní rizika a vznikala díla, která byla nejen příjemná pro pacienty i zdravotníky, ale také dobře udržitelná a snad dnes už mohu říci, že i krásná.

Zpětně viděno šlo o dobu, která v relativně krátkém čase posunula know-how racionálního nemocničního plánování potřebných kapacit a vlastního stavebního projektování na světovou úroveň a vedla k realizaci návrhů hradeckého architekta Jana Hochmana (např. rekonstrukce gynekologie, stomatologie a neurologie a nové stavby nemocniční lékárny a psychiatrie) a k dlouhodobému působení atelieru DOMY (architekti Jan Lieman, Michal Juha a Jan Topinka – pavilony dialýzy, interen, emergence a výukového centra LF UK HK). Zažili jsme přitom úspěšné mezinárodní akce ve FN HK, jakými byly semináře při přípravě generelu (česko-švýcarská kalvinisticky přísná a úsporná architektka Marie Anderegg-Tilleová.), seminář techniků z Kennemer Hospital, Haarlem, o stavební koncepci holandských nemocnic nebo týdenní workshop nemocničních projektantů a přátel Josefa Židů z USA před architektonickou soutěží na pavilonu interen. Výstavba ve FN HK byla nakonec citována i v prestižním českém architektonickém časopisu. (<http://www.earch.cz/cs/koncentrace-funkci-prospiva-lekarum-i-pacientum>)

Vše řečené bylo velkým týmovým dílem, na kterém měl Petr Steklík zcela klíčovou zásluhu. Jeho elán, nadšení, pracovitost, invence, skvělé komunikační schopnosti, oblíbenost a lidská slušnost velmi pomáhaly ke sblížení názorů mezi všemi lékaři, kteří se zúčastnili projektových příprav, architektky, projektanty, ekonomy, techniky, právníky i klíčovými lidmi na ministerstvech. Vážil jsem si ho jako skvělého spolupracovníka a cenil jsem si jeho hlubokého vztahu k rodině a životního nadhledu. I poté, co jeho onemocnění vedlo k vynucenému odchodu do důchodu, jsem při příležitostných setkáních od něj čerpal životní energii a optimismus, který realizoval při aktivitách na chalupě v Orlických horách a při správe rodinou restituovaného domu v Hradci Králové. Měl jsem ho rád. Jako úředník měl našťastí okolo sebe spolupracovníky, kteří dokázali pohlídat formality, které byly někdy pod jeho rozlišovací úroveň, ale měl v sobě úžasný nadhled a hlavu v oblacích. Dokázal nadchnout jak své nemocniční okolí, tak lidi zvenčí, kteří pro FN HK pracovali. Účinně dokázal vytvářet pozitivní atmosféru, která správu nemocnice posouvala dopředu skoro tak úspěšně, jako se o to přičiňovali lékaři, akademický sbor Lékařské fakulty, sestry a všichni další zdravotníci pracovníci. Mnoha lidem bude chybět.

Moc mě mrzí, že již není mezi námi. Čest jeho památce.

Doc. MUDr. L. Heger, CSc.

Výstava obrazů plzeňského rodáka Jiřího Patery se konala v Galerii Na Hradě při Lékařské fakultě v Hradci Králové od 22. dubna do 25. května letošního roku. Vystavené obrazy zapůjčila z malířovy sbírky jeho rodina a nutno doplnit, že hradecké expozici předcházely dvě velké výstavy, které uspořádala Galerie města Plzně a Galerie umění Karlovy Vary u příležitosti autorových nedožitých devadesátých narozenin. Přípravu a realizaci hradecké výstavy zprostředkoval malířův synovec Pavel Otter, dlouholetý královéhradecký evangelický duchovní otec.

Jiří Patera studoval výtvarnou výchovu na Pedagogické fakultě UK u prof. Martina Salcmana, Cyrila Boudy a Karla Lidického. S Cyrilem Boudou se později sešel i jako kolega-pedagog. Společně vyučovali na Pedagogické fakultě UK do roku 1974, tehdy byl Jiří Patera z politických důvodů převeden na administrativní práci mimo fakultu. Byl přítom vynikajícím pedagogem, jeho někdejší žák PhDr. Josef Bavor, anatomický malíř Lékařské fakulty v Hradci Králové, na něj vzpomíná: „Imponoval nám jako malíř a trpělivý učitel, který měl vzácný dar sdělit svým žákům vše podstatné o vztahu k malířské tvorbě, především zdůrazňoval cit pro barvu.“

Po odchodu z Pedagogické fakulty se Jiří Patera intenzivně věnoval výtvarným kurzům v rodné Plzni, které se díky němu staly velmi populárními a prošla jimi i řada výrazných malířských osobností. Jeho vlastní výtvarná tvorba se soustředila na krajinou viděnou jako dramatický pohyb

Jiří Patera: Přerušný let

tvarů a barevných ploch. Dospěl k velmi osobitému projevu, ve kterém není důležité zpodobení viděného, jedná se spíše o vizuální básnické vyjádření, malířskou meditaci, dotýkání se, zviditelnování dosud neviděného. V tomto smyslu patřil v tradici české krajinomalby k těm, kteří určovali zcela nový způsob interpretace viděného světa. -ju-

Kam za kulturou v Hradci Králové:

8. 7. 2015	FAKULTNÍ NEMOCNICE, VESTIBUL PAVILONU BAŠTECKÉHO (BUDOVA Č. 23) Zahájení výstavy fotografií Rychlá kola – ve spolupráci s agenturou Československý Motosport
24. 6.–7. 9. 2015 9. 9.–12. 10. 2015	LÉKAŘSKÁ FAKULTA, GALERIE NA HRADĚ Unie výtvarných umělců - Východočeský výtvarný salon Oldřich Tlustoš - Obrazy a plastiky
7. 5.–6. 9. 2015 3. 4.–15. 11. 2015 24. 4.–15. 11. 2015	MUZEUM VÝCHODNÍCH ČECH Svoboda přišla v máji Na vlnách pod plachtami Ochechule, dřasové a další bájní tvorové moří
květen–červen 2015 červenec–srpen 2015	GALERIE ARTIČOK – KARLA IV. 493, HK Jan Svoboda - obrazy Jarek Plesar - fotografie
19. 6.–28. 6. 2015	KLICPEROVO DIVADLO, DIVADLO DRAK Mezinárodní festival Divadlo evropských regionů a Open Air Program
2. 7.–4. 7. 2015	CHLUM 1866 149. výročí bitvy u Hradce Králové-Königgrätz 1866
11. 7. 2015 1. 8. 2015 22. 8. 2015 29. 8. 2015	NÁBŘEŽÍ LABE Nábřeží šlapadel – Šampionát Evropy závodů vozítek s pedály Nábřeží jazzová pouť Nábřeží keramiky a skla 13. mezinárodní nábřeží paromilů

Do Kuksu za barokem i dějinami farmacie

Po roční přestávce vynucené rozsáhlou rekonstrukcí se na konci letošního března návštěvníkům opět otevřel hospital v Kuksu. Původně sloužil v letech 1743 až 1938 jako zapařovací ústav pro vojenské vysloužilce zejména z panství jeho zakladatele Františka Antonína hraběte Šporka, i jako nemocnice pro pacienty z širokého okolí. O špitálníky a nemocné se starali mniši zdejšího konventu Hospitálského řádu sv. Jana z Boha (milosrdní bratři). Hospital je tak ojedinělou památkou, která kromě zážitku z bohaté umělecké, zejména sochařské výzdoby, nabízí návštěvníkům pohled na zdravotně-sociální péči v minulých staletích.

V prostorách hospitalu sídlí také České farmaceutické muzeum, jež zřizuje Farmaceutická fakulta UK v Hradci Králové a jež svými expozicemi odkazuje a navazuje na činnost milosrdných bratří v oblasti farmacie. Milosrdní bratři v objektu od roku 1743 provozovali lékárnu U Granátového jablka, která sloužila nemocným v hospitalu i obyvatelům okolních obcí. Přečrání mobiliářu oficiíny zdejší lékárny ze 40. let 18. století mohou návštěvníci obdivovat dodnes. České farmaceutické muzeum nabízí návštěvníkům dvě stálé expozice.

Starší (otevřena v roce 1996), s názvem *Kouzlo apatyky*, se zaměřuje především na historii lékáren. Kromě zmíněné oficiíny lékárny milosrdných bratří jsou zde vystaveny interiéry lékáren z dalších období: 19. století reprezentuje klasicistní

Dittrichova lékárna z Prahy, první polovinu 20. století pak funkcionalistické vybavení Nové lékárny z Berouna. K vidění je také nábytek typický pro československé lékárny druhé poloviny 20. století, jehož dominantním prvkem je kruhový výdejní box z lékárny v Dobrušce. Kromě nábytkového vybavení lékárenských oficiín nabízí tato expozice pohled na staleté i moderní výrobní pomůcky používané v lékárnách ke zhotovení léků, náhled do historické materiálky (lékárenského skladu) s ukázkami dobových léčiv, z nichž největší zájem budí léčiva živočišná (švábi, lidská lebeční kost, kousek egyptské mumie, španělské mušky aj.) a mnoho dalších exponátů, např. laboratorní vybavení pro kontrolu léčiv, staré receptáře a lékopisy nebo stroje pro průmyslovou výrobu léčivých přípravků včetně funkčního lisu na tablety a míchačky mastí. Do prohlídky se mohou aktivně zapojit i návštěvníci, kteří mají možnost si vlastnoručně vyzkoušet práci lékárníka v lékárenské laboratoři a vyrobit si vlastní tablety, pilulky nebo čípky.

Druhá expozice, *Z apatyky do fabriky*, byla otevřena v srpnu 2014 a je vzkříšením muzea farmaceutického průmyslu, které pod vedením PhMr. Františka Kříže od roku 1982 zřizovalo generální ředitelství podniku SPOFA. Tato expozice byla v roce 1998 zrušena a její exponáty se klikatými cestami dostaly do Českého farmaceutického muzea, aby po zrestaurování byly zpřístupněny veřejnosti a poodhalily tajemství

výroby nejrůznějších lékových forem. Návštěvníci se tak dozví, jak se výroba léků přesunula z latinských kuchyní lékáren do farmaceutických továren, odkdy a jak vlastně vznikaly a vznikají např. tablety, pilulky, čípky, masti, extrakty a tinktury, sirupy či injekce a infuze. Výrobu jednotlivých lékových forem přibližují jak drobné pomůcky pro výrobu v malém (ruční lis na čípky, strojky na plnění tobolek, pilulkovnice aj.), tak zejména stroje používané v našem farmaceutickém průmyslu do poloviny 20. století – tabletovací lisy, dražovací bublen, velký trojválec na tření mastí, automatické plničky ampulí a další.

Bližší informace o Českém farmaceutickém muzeu najdete na www.ceska-apatyka.cz.

Jan Babica

Přežili jsme zemětřesení v Nepálu! ...aneb jak se dá zkazit dětský sen

Vidět Himálaj, cítit blízkost nejvyšší hory světa, jít po stezkách, kde kráčela horolezecká historie. Tak to byl můj velký sen. Začalo to na prvním stupni základní školy. Vždycky, když u nás suploval jeden starý pan učitel, tak nám místo zákonů matematiky s obrovským zápalom vypravoval o prvních výstupech na Mount Everest. V dobách hlubokého socialismu to pro nás bylo něco ze sféry science fiction. Přátelům a mně se to nakonec splnilo letos na začátku dubna. Nebyla to naše první návštěva Asie, ani vysokých hor, ale na to, co jsme tady zažili, jsme vůbec nebyli připraveni, a to ve všech směrech.

Naše dobrodružství začalo příletem do hlavního města Nepálu Káthmándú. To je položené v hlubokém údolí, které je asi 20 km dlouhé a 35 km široké, v nadmořské výšce 1300 metrů. Kolem jsou vrcholy vysoké dva až tři tisíce metrů. Na severu je za jasného počasí vidět Himaláje. Po jednodenním prohlížení památek, mezi které patřila hlavně návštěva Pashupatinathu (údajně nejvýznamnější poutní místo pro všechny hinduisty, na místních ghnátech probíhají kremace zemřelých a jejich popel odnáší posvátná řeka Bagmati podobně jako Ganga), jsme odletěli malým letadélkem do Lukly, na jednu z nejnebezpečnějších přistávacích ploch na světě. Letět kolem proslulého vrcholu Everestu je jistě sen každého horala a nám se Bohyně matka země ukázala ve vší kráse. Po týdenním pobytu vedle nejvyšší hory světa jsme se přesunuli do národního parku Chitwan mezi slony, nosorožce a tygry, a poté zpátky do hor k dalším vysněným osmitisícovkám. Přijeli jsme do města Pokhara, za kterým jsme začali stoupat po treku jménem Point Hill směrem k vy-

Annapurna

Památník Tenzinga, v pozadí Mount Everest a Lhotse

Stúpa Swayambhunath

Celá skupina na cestě k Everestu

sněné Annapurně a Dhaulagirí. Po několika dnech prožitých na horách jsme se vrátili zpět do Káthmándú, kde měl čekat už jen zasloužený dvoudenní odpočinek, dokoupení dárků a návštěvy úchvatných památek hlavního města.

Ovšem v poledne 25. 4. 2015 v 11.25 místního času a v den našeho odletu domů přišel zážitek, který jsme skutečně nikdo nečekal. Nikdy nezapomeneme na houpající se zem, na strach o vlastní život, na strach o kamarády a na ryzí lidské neštěstí. Tolik hrůzy, křiku a zoufalství během několika minut. Na to člověk není nikdy připraven a zanechá to hluboký šrám v jeho srdci. Zemětřesení, které přišlo zcela nečekaně a bylo údajně nejsilnější za posledních osmdesát

Stúpa v Kathmandu asi dvě minuty před zemětřesením

let, jsem já prožila přímo ve čtvrti Tamel, která je turistickým centrem Káthmándú. Jsou to úzké uličky plné krámků a bohužel i starých domů. Nebylo skoro kam utéct. Můj život zachránila jedna starší Američanka. Strhla mě vteřinu před padajícím domem. Bohužel jsem si na ní v tom chaosu ani nevzala kontakt a vlastně jsem ani neměla možnost jí poděkovat. Při prvním otřesu se zem zvedala možná až šedesát nebo sedmdesát centimetrů, jako když se houpe loď. Následoval další otřes. Na vlastní oči jsem viděla, jak padající pouliční lampa zabila člověka. Přišly nové a další otřesy. Začal se trhat asfalt na silnicích. Padaly domy kolem nás. Moje kamarádka a kolegyně Vladka Pavlicová a další přítelkyně Jana Ježková byly v té době ve čtvrti, která byla ještě starší než Tamel. Několik málo minut po tom, co navštívily posvátnou

Těsně po zemětřesení

stupu (viz foto), přišel první otřes a stavba stará osm set let se zřítla. Ostatní členové naší skupiny byli v té době v horách. Na treku kolem osmitisícovky Manaslu měli velké štěstí, že nebyli ještě ve vrcholové části. Tam padaly laviny sněhu a kamení a nejspíš by dopadli stejně, jako sedmnáct horolezců v Base campu pod Everestem, kteří tam zemřeli. Nicméně i jejich přístupová cesta na Manaslu byla zavalena kamením, a tak museli čekat několik dní na záchranu vrtulníkem.

Všech šest členů naší výpravy tedy mělo veliké štěstí, že se nám podařilo přežít.

Hrůza, jak a kdy se nám podaří odletět, byla nepředstavitelná a zoufalství místních bylo srdce rvoucí. Po dvou dnech strávených na letišti se nám podařilo sehnat místo v letadle a myslím, že jsme byli jedni z prvních Čechů, kteří se v té době z Nepálu vrátili domů, do krásné a klidné Evropy. Bohužel jsme byli taky jedni z posledních návštěvníků, kteří viděli Nepál a Káthmándú v celé jeho nádheře. Památky, které tam stály od dvanáctého století, během několika vteřin spadly jako domeček z karet. Takže dětský sen se splnil. ALE... ?????

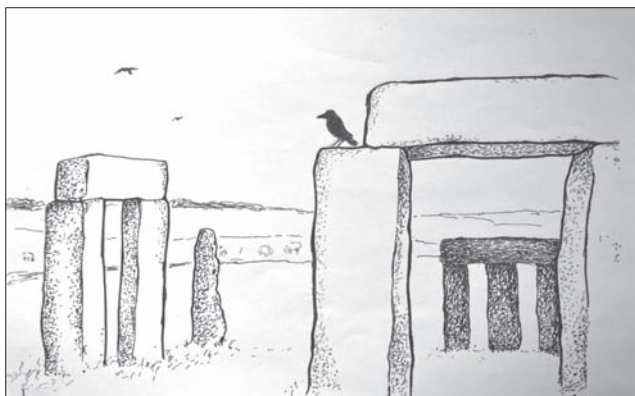
„NAMASTE“ Nepále.... přejeme Ti rychlé uzdravení.

Mirka Židová

IV. interní hematologická klinika

Obrázky z cest II.

Takový byl název výstavy kreseb prof. MUDr. Rudolfa Malce, která se na Lékařské fakultě UK v Hradci Králové konala v průběhu měsíce dubna. Tato expozice volně navázala na výstavu z roku 2009, kdy pan profesor vystavil první část svých kreslených cestovních vzpomínek.

Z HISTORIE ČESKÝCH ŠPITÁLŮ

Špitál Kadov

1

Cesta, kterou jsme se vydali na Šumavu, nás zavedla do Blatné. Je to kraj četných rybníků, potoků, léčivých pramenů, chráněných podmáčených luk a rašelinišť i chráněných přírodních rezervací. Ve vesničkách je řada hodnotných lidových staveb, památníků, kapliček a kostelů. Z chráněných rybníků hrozivě vystupují velké balvany, ve vsi Kadov jsme našli tzv. „Kadovský viklan“ nebo „Čertův ranec“. Za starým můstkem (z r.1730) je pozoruhodné morové pohřebiště z r. 1680. Gotický kostel sv. Václava v Kadově byl koncem 16. stol. přestavěn hrabětem Sweerts-Sporckem na barokní svatyni.

V její těsné blízkosti je památkově chráněný špitál a chudobinec (foto 1), který byl zřízen 21. února 1656 na základě poslední vůle Jiřího Zdeňka Vratislava z Mitrovic pro šest chudých a nemocných rolníků. Původně stál u horažďovické silnice, ale v 19. stol. byla vystavěna nynější budova. Vchod do špitálku je ozdoben pěkným žulovým portálkem (foto 2) a nad ním jsou vytesány alianční erby majitelů – Linkerovský a de Arvayovský. V současné době je budova veřejnosti nepřístupná, je však řádně udržována a opatrována.

Jan Smit

2

